…ХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

48-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 142 (13458) | 1971 оной июнийн 17, четверг | Сэн 2 мүнгэн

ШЭНЭ ЕХЭ ЗОРИЛГОНУУД

Н. Б. ПИВОВАРОВ,
Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ

…хы совет арадтал адли манай …икын ажалшад партиин …съездын шиидхэбэринүүдые …ор бэелүүлжэ эхилбэ. Эдэ …эбринүүд хадаа совет хүн…, коллектив бүхэнэй бэе… программа мүн болоно. Эд…тэ предприятинүүд болон …, колхоз болон сов…, коллектив бүхэндэ сэс… шадай уялга, шэнэ та… Директивэнүүдэй зорил… тодорхой хэмжээнүүдые ха…

…табан жэлэй туршада бэе… зорилгонуудаа тодорхойл… Буряад ороной ажалшад үн…е соо хэгдэхэн хүдэлмэ… дүршэлдэ үндэhэлэ… …н табан жэлэй туршада Бу…ндо промышленна үйлэд… хэмжээн 65 процентээр …оо. 1970 ондо Буряад оро…омышленна предприятинууд …иллиардhаа үлүү элдэбын… бүтээн гаргаа, долоодохи …й туршада 600—650 мил…үхэригэй продукци гаргаhан … Капитальна барилга үргэ…бүүлагдаа. Энээнэй урда тээ…жэлдэ hомологдоhоной тухай … зөөри республикын арадай …н капитальна барилгада зо…даhан байна.

…өө ажахы мүн лэ түргэнөөр … Сагай уларилай хэды бэр…тэй байгаашье hаань, үнгэр…бан жэлэй туршада жэл бү…6 мянган тонно таряа ху… байгаабди. Урда тээнь—…-1965 онуудта жэлдээ 418,3 … тонно таряан хуряагдадаг … юм. Хүдөө ажахын шухала …и болохо мал ажалшье мүн …шатайгаар хүгжөө. 1966—…онуудта жэлдээ дунда зэр…8 мянган тонно мяхан абта…0 процентээр ехэ hүн hааг… hoohoн — 15 процент, үн…2,3 дахин ехээр абтадаг бо… байна.

…р съезднүүдэй хоорондохи …арад зоной ажабайдал эли…айжараа. Хэрбээ манай орон …табан жэлэй туршада ажал… бодото олзын 30 процентээр …оо hаань, энэ үе соо ма…еспублика дотор энэ тоо 48 …т болоо. Үнгэрhэн табан жэ…ршада 27 мянга гаран айл …байрада ороо. Пенси болон …жэ 2 дахин ехэ болоо. Эд…ай эрьесэ 47 процентээр түр… ажалшадай ажаhуудалай хэ…жэ хангалга хоёр дахин hай…лагдаа. Хэдэн олон шэнэ …лиин, клубуудай, магазинуу…олловонуудай, медицинын эм…гаануудай шэнэ байшангууд

…ы юумые хүндэ, хүнэй аша … зорюулха гэhэн Коммунис …н гайхамшаг гурим ёho бо… бэелүүлhэнэй, арад зоной …удалай хэлбэришэгүйгөөр …hанай бодото гэршэ мүн.

… табан жэлдэ республикын … ажахын бэелүүлхэ зорил… ехэ. Юhэдэхи табан жэл … совет обществын коммунизм … дабшаха, тэрэнэй материаль…ническэ үндэhэ hуури бай…, манай гүрэнэй экономикын, …амгаалха арга шадалые бэ…лхэ шэнэ шата мүн болоно … КПСС-эй ЦК-гай тоосоото …л соо хэлэгдэнэ.

…д зоной материальна болон …рна байдалые ехээр дээшэ… гээшэ шэнэ табан жэлэй …рилго мүн. Энээние бэе…ын тулада ниитын үйлэдбэ…илангаяа хүдөө ажахые, хүн…лон эдеэ хоолой промышлен…е түргэнөөр хүгжөөхэ, ара…ахын бүхы hалбаринуудые …үрэ ехэтэй болгохо, эрдэм, …ын хүгжэлтэ түргэдхэхэ, …адай эрдэм мэргэжэл дээ…лхэ, үйлэдбэрие ударидаха, …эхэ, урмашуулха хэмжээе …нүүлхэ гэжэ парти эрилтэ

…номическа хүгжэлтын гол … тулгууринь промышлен… илангаяа хүндэ индустри …, мүнөөшье байhаар. Шэнэ … жэлэй үедэ энээнэй бүхы …ринуудые түргэнөөр хүгжөө…хараалагдана. Манай респуб… промышленна үйлэдбэриин …эн 1,5 дахин дээшэлүүлэгдэ…ооно. Тиигэхэдээ энергетикэ, …лозно-саарhанай, химическэ …шленность, машина бүтээлгэ, …лэн барилгын материалнуу… промышленность илангаяа хур…гэнөөр хүгжөөгдэхөөр ха…дана. Жэшээнь, электрын эл…сэ үйлэдбэрилгэ 3,7 дахин …олохо, приборнууд болон ав…зациин хэрэгсэлнүүд 2,4 … ехэ болохоор түсэблэгдэнэ. …лэй жэлнүүдтэ республикын …ууд байгаалиин баялигай ехэ …эбтэшэнүүдые олоhон байна. …эй үндэhөөр горно промыш…сть, минеральна үтэгжүүлгын …бэри түргэнөөр хүгжөөгдэхэ. … хэдэ хэдэн хэбтэшэнүүдэй уурхайнуудые ашаглаха бэлэдхэлэй ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ байна.

Энэ табан жэл—шэнэ барилганудай жэлнүүд болохо юм. Республика дотор 40 гаран промышленна шэнэ барилга эхилхэ хараатай. 1966—1970 онуудтай сасуулбал, капитальна барилгада мүнгэ hомолохо 1,6 дахин ехэ болохо. Минеральна үтэгжүүлгэ үйлэдбэрилхэ Забайкальска горно-химическа комбинат, Озерно полиметаллическа комбинат, олон заводууд баригдаха болонхой. Холбоолжоной шулуун нүүрhэнэй уурхайн барилга, Гризнухинска ханын материалай завод, гуталай фабрика, барилгын индустрин баазанууд болон бусад барилганууд үргэлжэлхэ. Энэ үе соо Сэлэнгын ЦКК-гай, хүүргын конструкцинуудай заводой барилга түгэсхэгдэхэ, 1973 ондо Гусиноозерско ГРЭС-эй түрүүшын агрегадууд ток үгэхэ.

Үнгэрhэн хэдэн табан жэлнүүдэй үедэ манай республикада иимэ ехэ хэмжээтэй капитальна барилга хэзээшье хэгдээгүй юм. Коммунис партиин, Совет гүрэнэй манай республикые хүгжөөхын түлөө саг үргэлжэ үзүүлжэ байгаа туhаламжын, олон яhатантай манай Эхэ ороной бүхы арадуудай экономико хүгжөөхэ гэhэн партиин ленинскэ национальна политикын бодото бэелэлэй гэршэ энэ болоно.

Нютагай промышленностиие улам хүгжөөхэ шухала гэжэ КПСС-эй XXIV съезд заагаа. Энээниие хараадаа абажа, нютагай Соведүүдтэ мэдэлтэй предприятинуудта продукци бүтээн гаргалга 50 процентээр ехэдхэгдэхэ юм.

Хүдөө ажахые улам хүгжөөхэ гээшэ партиин ба гүрэнэй шухалын шухала зорилго байhан зандаа. КПСС-эй ЦК-гай июлиин (1970 оной) Пленум дээрэ хүдөө ажахын үйлэдбэриие хүгжөөхэ үргэн программа зохёогдонхой. Энэнь шэнэ табан жэлдэ бэелүүлэгдэхэ юм.

1970 ондо манай республикада 497 мянган тонно таряан абтаhан hаа, табан жэлэй эсэстэ энэ тоо 734 мянган тонно болохо, мяхан—80 мянган тонно байhан hаа, 110 мянган тонно, hүн—211 мянган тонно байhан hаа, 256 мянган тонно, hooho—5324 тонно байhан hаа, 7140 тонно, үндэгэн—150 миллион байhан hаа, 207 миллион болоторoo абтаха юм. Мүн хартаабха, овощ ехээр абтаха байна.

Эдэ зорилгонуудые шиидхэхын тулада гүрэн капитальна барилгада ехэ мүнгэ, материальна болон техническэ туhаламжа үзүүлхэ юм. Гансахан мелиорацида, уhанай ажахын барилгада энэ табан жэл соо 114 миллион түхэриг мүнгэн hомологдохо гэхэ гү, али үнгэрhэн табан жэлэйхидэ орходоо 4 дахин ехэ мүнгэн гаргашалагдаха. Энэ үе соо Кабанск, Молчаново-Гурулёвско системэ, Байсын-Эбэрэй, Чисаанын, Дэрэстэйн уhалууриин системэнүүд баригдаха, уhалууриин олон системэнүүд шэнэлэн заhабарилагдаха юм.

«1971—1975 онуудта газарай мелиораци саашадань хүгжөөхэ, тэрэниие эдлүүридэ оруулха хэмжээнүүд тухай» гэhэн КПСС-эй ЦК-гай болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй hаяхан гаргаhан тогтоол манай республика дотор уhанай ажахын барилга эрхилхэ программа бэелүүлхэ хэрэгтэ ехэ түлхисэ болохо юм.

Энэ табан жэлэй туршада хүдөө ажахыда трактор, комбайн, ашаанай машина, малай фермэнүүдэй хүдэлмэри оньhожоруулха түхеэрэлгэнүүд болон бусад хэрэгсэл нилээдгүй олоор абтаха юм. Бүришье hаяар—1973 ондо колхоз, совхозууд урданайхида орходоо хоёр дахин ехэ минеральна үтэгжүүлгэ абаха болонхой.

Мал ажалhаа болон шубуу үсхэбэрилгэhөө абтаха продукци ехэдхэхэ шухала хэмжээн гэхэдэ, мяха, hүн, үндэгэ абаха томо томо промышленна комплекснүүдые байгуулха болоно. Партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүдтэй зохилдуулан, КПСС-эй ЦК-гай, Советскэ правительствын энэ асуудалаар hая абаhан тогтоолой ёhoop, манай республикада иимэ комплекснууд баригдаха болонхой. Жэшээнь, оньhожоруулагдаhан гурбан томо шубуунай фабрика, гахай, үхэр шахан таргалуулха, hүн абаха мал ажалай 7 комплекс 1971—1975 онуудта баригдахаар хараалагдана.

Хүдөө ажахые хэлбэришэгүйгөөр хүгжөөхэ, тэрэнэй материально-техническэ үндэhэ hуури бэхижүүлхэ, газар тариалан болон мал ажалые хүгжөөхэ, эдэ hалбаринуудта хими хэрэглэхэ, мелиораци, хэхэ, оньhожоруулха, мэргэжүүлхэ—эдэ бүгэдын үндэhөөр хүдөө ажахые улам хүгжөөхэ гэhэн партиин хараа шугамай бодотоор бэелүүлэгдэхэ хэмжээнүүд дээрэ дурсагдаба.

Мал ажалые бүхы хэмжээгээр хүгжөөхэ, тиигэжэ мяха, hүн, үндэгэ, hooho болон бусад зүйлнүүдые ехээр абажа, гүрэндэ худалдаха гээшэ манай республикын хүдөө ажахын шухала зорилго байhан зандаа. Энэ табан жэлэй туршада бүхы түрэлэй малай тоо толгой, илангаяа хони, шубуу олошоруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ шухала. Эдэ бүгэдые бэелүүлхын тулада үбhэ тэжээл бэлэдхэхэ асуудал тон шухала удха шанартай. Мал ажалай продукци абалгаар табан жэлэй түсэб дүүргэхын тулада 1970 онойхидо орходоо малай хоолдо зорюулагдаха таряа талханай зүйл 1,6 дахин, үбhэ хоёр дахин, силос 2,4 дахин, тэжээлэй корнеплодуудые 6 дахин ехэ болгохо гэжэ тоологдоhон байна. Энэ тиимэ бэлэн хэрэг бэшэ. Зүгөөр эдээниие бэелүүлхэ арга боломжо яhала ехэ бии. Республика дотор 2,6 миллион гектар эдлүүриин газар, тэрэ тоодо миллион шахуу гектар тарилгын, 380 мянган гектар сабшалангай газар бии. Эдлүүриин бүхы газарай 160 мянган гектарынь уhалагдадаг юм. Эдэ бүгэдые зүбөөр ашаглабал, таряа талха, үбhэ тэжээл болон бусад элбэг хүрэхөөр абтахал.

Тарихa ургамалнуудаа зүбөөр тодорхойлжо, газар тариалангай культура дээшэлүүлээд, уhалагдадаг газараа hайнаар ашаглажа, севооборотнуудые нэбтэрүүлэн, нютагай болон минеральна үтэгжүүлгэ үргэнөөр хэрэглэбэл, республикын колхоз, совхозууд энэ табан жэл соо гектар бүриин 4—5 центнерээр тариянай ургаса дээшэлүүлхэ, дунда зэргээр гектар бүриhөө 15 центнер үбhэ, 170—180 центнер кукуруза, 400 центнер куузику абаха аргатай. Эдэ тоонууд хадаа туйлажа боломоор гэжэ олон түрүү ажахын дүй дүршэл гэршэлнэ.

Сабшалан, бэлшээриин ургаса хадаа сэгнэгдэшэгүй баялиг мүн. Эдээнэй үрэжэл дээшэлүүлхын тулада саг үргэлжэ оролдохо ёhотойбди. Табан жэлэй туршада 100 мянган гектар сабшалангые үндэhөөрнь hайжаруулха, 32 мянган гектар намаг болдоггой газар хатааха, 30 мянган гектарта hайжаруулагдаhан бэлшээри хэхэ зорилго табигданхай.

Малай үхэхэ ябадал усадхаха гээшэ мал ажалдахи шухалын шухала зорилго мүн. Зарим колхоз, совхозуудта 20—25, үшөөшье дээшэ процент үнеэд, эхэ хонид түл үгэнэгүй, олон мал үхэнэ. Энэ хадаа хайхарамжагүй ябадалай хойшолон болоно. Энээнтэй удаан тэсэшэгүй. Ниитын мал ажал хүгжөөхын тула оролдохотоёо хамта колхознигууд, хүдөөгэй бэшэшье ажалшадай мал, шубуу абажа үдхэхэ, малайнь үбhэ тэжээл бэлэдхэхэ хэрэгтэнь туhалха шухала.

Хүдөө ажахые хүгжөөн дэбжээхэ гээшэ гансахан хүдөөгэй ажалшадай хэрэг бэшэ, мүн промышленностиин, эрдэм, техникын хүдэлмэрилэгшэдэй хэшээл оролдолго хэрэгтэй гэжэ партиин XXIV съезд дээрэ тэмдэглэгдээ hэн. Энэ заабариин үндэhөөр манай промышленна предприятинууд, эрдэмэй эмхи зургаанууд хүдөө ажахыда, илангаяа мал ажалда, хүдөө ажахын үйлэдбэри оньhожоруулха хэрэгтэ болон бусад хүдэлмэридэнь туhалха шухала хэмжээнүүдые хараалха ёhотой.

Манай бүхы орондол адли республикымнай арад зоной ажабайдал hайжаруулха, энэ зорилгоор байра байдал, амаралта, гэр байрын барилга hайжаруулха, тэрэшэлэн эрдэм hуралсал, элүүрые сахиха, арад зониие культурнаар хангаха хэрэг hайжаруулха талаар ехэ хэмжээнүүд бэелүүлэгдэхэ, мүн арадай хэрэглэлэй эд бараа ехээр гаргаха, худалдаа наймаа, ниитын эдеэ хоол hайжаруулха болоно. Табан жэлэй турша соо 1,9 миллион дүрбэлжэн метр хэмжээтэй гэр байра, 25 мянган hууритай шэнэ hургуули, 18 мянган hууритай үхибүүдэй эмхи зургаануудые, 2200 оротой больница, 11—12 мянган hууритай столово, кафе, ресторанууд, олон хүнэй амарха санатори болон амаралтын байшангууд олоор баригдаха хараатай. Улаан-Үдэ городто ажаhуудалай байшан, Советскэ райондо, Мухар-Шэбэрэй болон Түнхэнэй аймагуудта ажаhуудал хангадаг комбинадууд баригдаха, Баргажан, Хэрэн, Бэшүүр, Хори гэжэ hууринуудта хубсаhа сэбэрлэдэг, будадаг предприятинууд болон ажабайдалай эрилтэ хангаха бусад эмхи зургаанууд ехээр олошорхо юм. Энэ табан жэл соо арад зоной ажабайдал хангалгын хэмжээн 2 дахин, тэрэ тоодо хүдөө нютагта—3 дахин ехэ болохо юм. Энэл үе соо эд бараанай эрьесэ 40 процентээр түргэдхэхэ хараатай.

Арад зоной хэрэглэмжын эд бараа, эдеэ хоолой зүйл улам ехэдхэхэ зорилго табигдана. Жэшээнь, мебель—1,7 дахин, оёгдоhон хубсаhан—1,7 дахин, трикотажна гадар хубсаhан—1,3 дахин, шаажан гүйлгэhэн амhарта — 1,7 дахин, хилгааhан бүд—14 процентээр ехэдхэхэ хараатай. Мүн бэшэшье зүйлэй хэрэгсэлнүүд ехээр гаргагдаха.

Шэнэ табан жэлэй туршада республикын арадай ажахын бүхы hалбаринуудые хүгжөөхэ ехэ хэмжээнүүд бэелүүлэгдэхэ юм. Эдээниие бэелүүлхын тулада хүдэлмэреэ нарижуулха, коллектив бүхэн hайнаар хүдэлхэ, бүхы министерствэнүүд, зургаанууд болон ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүд эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулха болоно. Промышленна болон хүдөө ажахын үйлэдбэриие ашаг ехэтэй болгохын, бии байhан арга нөөсэнүүдые элирүүлхын, алмалта арьбалалта хэхын, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхын тулада эдэнэр тодорхой хэмжээнүүдые абаха ёhотой. Республикын зарим предприятинуудта, колхозууд болон совхозуудта бии байhан арга боломжонууд үшөөл хүсэдөөр хэрэглэгдэнэгүй гэжэ энээнтэй хамта тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Хүдэлмэриин саг хии талаар hалана, түхеэрэлгэнүүдэй минн байха ябадал үзэгдэнэ. Продукциин шанар hайжаруулха, материалнууд болон мүнгэн зөөри, электрын хүсэ арьбалхын тулада ехэ тэмсэл хэгдэнэгүй. Машина, техникэдэ гамгүйгөөр хандаха ушар үзэгдэнэ, малай ашаг шэмэ, сабшалан тариалангай ургаса бирагүйгөөр дээшэлүүлэгдэнэ. Жэшээнь, үнгэрэгшэ жэлдэ нютагай промышленностиин министерствын предприятинуудта хүдэлмэриин сагай 9 процент хиидэ hалаа. Тиихэдэ түлишын промышленностиин управлениин предприятинуудта бүхы хүдэлмэришэдэйнь гурбанайнь нэгэ хуби үдэрэйнгөө даабари дүүргэдэггүй байба. Иимэ баримтанууд яhала олон.

Эдэ бүгэдэн хадаа тэсэшэгүй баримтанууд болоно. Шэнэ табан жэлэй туршада табигдаhан ехэ зорилгонуудые дүүргэхын тулада хүдэлмэриин шэнэ хүсэн ехээр нэмээгдэхэгүй, харин үйлэдбэриин ашаг үрэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлhэнэй ашаар, мүн мүнгэ зөөри, материалаа алмаhанай ашаар эдэ зорилгонууд бэелүүлэгдэхэ болоно. Хүдэлмэриин хүсөөр бага манай республикада энэ илангаяа ехэ удха шанартай.

Бүхы нөөсэнүүдээ хүсэдөөр хэрэглэхэ, алмалта, арьбалалта хэхэ, юумэндээ эзэн бусаар хандаха ябадалтай тэмсэхэ гээшэ партийна, советскэ, ажахын, профсоюзай болон комсомолой организацинуудай үдэр бүриин хүдэлмэриин тон шухалань болоно. Энэ хүдэлмэри шангадхаха шухала гээд КПСС-эй XXIV съезд дээрэ нүхэр Л. И. Брежнев тэмдэглээ hэн.

Бүхы совет арадтаяа хамта Буряад ороной ажалшад шэнэ табан жэлэй түсэбые бэелүүлжэ оробо. Промышленна продукци абаха, худалдаха нэгэдэхи кварталай түсэб амжалтатайгаар бэелүүлэгдээ. Нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулбал, продукци бүтээн гаргалга 14 процентээр ехэ болоо. Мал ажалhаа абтадаг эдеэ хоолой зүйл гүрэндэ худалдаха түсэб болзорhoo урид дүүргэгдээ. Нёдондо жэлэйхидэ орходоо hураггүй олон хурьгад абтаа. Эдеэ хоолой эгээл үнэтэ ургамал болохо шэниисын тарилга үлүүлэн дүүргэгдэнхэй. Тиигэбэшье, эдэ бүгэдэ ехэ ажалай эхин лэ. болоно. Урдамнай үшөө ехэ орёо зорилгонууд байна. Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй үмэнэ харюусалгатай зорилгонууд табигданхай. Сагай уларил муу байжа, зарим аймагуудта тарилгын хүдэлмэри нэгэ бага удаараа. Мүнөө бороогой ороод байхада, удаарhан хүдэлмэреэ хүсэлдүүлхэ хэмжээнүүдые абаха шухала. Тарилгаяа сүм дүүргэхэ, паар хахалха, ургасын хойноhoo харууhалха хүдэлмэри ябуулха саг хүрэжэ ерэбэ.

Малай зунай бэлшээри, мал таргалуулха. hүү ехээр hааха, хониной hooho хайшалха мэтын хойшолуулашагүй ажал хэрэгүүд орожо ерэбэ. Эдээниие амжалтатайгаар ябуулжа, мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб саг соонь дүүргэхэ хэмжээ абаха болонобди.

Мүн промышленностиин, барилгын, худалдаа наймаанай болон бусад hалбаринуудай хүдэлмэришэд ехэ зорилгонуудые шиидхэхэ байна. 1971 ондо—шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ бэелүүлхээр абаhан социалис уялгануудаа саг соонь дүүргэхын түлөө коллектив бүхэн шармайн тэмсэнэ, саашадааа шье тэмсэхэнь лабтай.

Буряадай хүдөө ажахын институдэй «Байкал» гэжэ hуралсалай ажахын hаалишан Любовь Николаевна Седых республикын түрүү hаалишадай нэгэн юм. Юhэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ үнеэн бүриhөө 6.000 килограмм hүү hааха гэhэн социалис уялга абаhан байна. Байгша оной 5 hарын дүнгөөр 2395 килограмм hүү үнеэн бүриhөө абаба. Үнгэрhэн табан жэлэй туршада hаалишан Л. Н. Седых ехэ амжалта туйлаhанайнгаа түлөө Ленинэй орденоор шагнагдаhан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Л. Н. Седых.

С. ЦЫДЫПОВЭЙ фото.

ДЭЛХЭЙЕ ТОЙРОН ДАБШАДАГ „САЛЮТ" ГЭЖЭ НАУЧНА СТАНЦИhАА АМАРШАЛГА

СЕПГ-гэй VIII СЪЕЗДДЭ

Германиин Социалис нэгэдэмэл партиин VIII съездын делегадуудые дэлхэйе тойрон дабшадаг «Салют» гэжэ совет залан жолоодогдодог научна станциин экипаж халуунаар амаршална. Съездын хүдэлмэридэ амжалтануудые, социализм байгуулгада шэнэ илалтануудые туйлахыень Германиин Демократическа Республикын ажалшадта хүсэнэбди.

КПСС-эй ба СЕПГ-гэй хоорондохи, Советскэ Союзай ба Германиин Демократическа Республикын арадуудай хоорондохи хани барисаан, нэгэдэл мандажа, бэхижэжэ байг лэ!

Космонавтнууд ДОБРОВОЛЬСКИЙ, ВОЛКОВ, ПАЦАЕВ.

«САЛЮТ» ГЭЖЭ ЗАЛАН ЖОЛООДОГДОДОГ НАУЧНА СТАНЦИИН НИИДЭЛГЭ ҮРГЭЛЖЭЛЬӨӨР

НИИДЭЛГЫЕ ЗАЛАН ЖОЛООДОДОГ ЦЕНТР. (ТАСС). Дэлхэйе тойрон дабшадаг «Салют» гэжэ залан жолоодогдодог научна станци июниин 15-да Москвагай сагаар 15 часта Газарые 134 дахин тойроо.

Июниин 14-дэ 22 час 45 минутада «Салют» станциин Советскэ Союзай газар дээрэhээ радиогоор харагдадаг зонодо ороходонь, экипажай ээлжээтэ хүдэлмэриин үдэр эхилээ. Борт-инженер Волков замбуулинай вахтада түрүүлжэ жагсаа. Станциин командир Добровольский июниин 15-най 3 час 30 минутада хүдэлмэреэ эхилээ, нэгэ хэды шэнээн болоод, инженер-туршалгаша Пацаевай хүдэлмэриин үдэр эхилhэн байна.

Космонавтнууд урда тээнь эхилhэн тус тус туршалгануудые үргэлжэлүүлhэн байна.

Медико-биологическа туршалгануудай программа дүүргэлгын үедэ зүрхэ hудаhанай хүдэлмэриие шэнжэлэлгэ үргэлжэлүүлэгдээ. Телевизионно холбооной сеанснуудай үедэ космонавтнууд туршалганууд тухайгаа хөөрөө, научна аппаратурые харуулаа.

Станциин командир Добровольскиин элидхэлэй, телеметрическэ информациин мэдээнэй ёhoop, космонавтнуудай бэе hайн.

СОЦИАЛИЗМЫН, АМГАЛАН БАЙДАЛАЙ ЗАМААР

СЕПГ-гэй VIII СЪЕЗД

БЕРЛИН. (ТАСС-ай тусхай корреспондентнүүд Н. Колесов, М. Никиточкин, А. Семенов).

Үглөөнэй юhэн саг. СЕПГ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, нүхэр Хонеккер, СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүд ба VIII съездэ хабаадахаяа ерэhэн КПСС-эй делегациин толгойлогшо, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев, коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай делегацинуудай хүтэлбэрилэгшэд президиумдэ ерэжэ hууба.

Съездын делегадууд ба айлшад СЕПГ-гэй хүтэлбэрилэгшэдые, аха дүү партинуудай делегацинуудые хани халуун, удаан альга ташалгаар угтан амаршалаад, СЕПГ-гэй хүндэлэлдэ, КПСС-эй хүндэлэлдэ юрөөлэй үгэнүүдые хэлээ. Зал соо «ура» хашхаралдаан болобо.

СЕПГ-гэй Түрүүлэгшэ нүхэр В. Ульбрихт үбшэлhэнэй шалтагаанаар съездын заседанида хабаадаха аргагүй байба гэжэ Политбюрогой гэшүүн. СЕПГ-гэй ЦК-гай секретарь нүхэр Г. Аксин соносхоо. Германиин Социалис нэгэдэмэл партиин VIII съездын делегадууд ба айлшадта зорюулhан эхилэлгын үгые нүхэр В. Ульбрихтын гуйлтаар уншаа.

СЕПГ-гэй VIII съезд нээгдэhэндэ соносхогдоо. Нүхэр Г. Аксин СЕПГ-гэй VII, VIII съезднүүдэй хоорондохи үе соо наhа барагшадай—ГДР-эй болон бусад оронуудай партийна ба гүрэнэй элитэ мэдээжэ ажал ябуулагшадай нэрэнүүдые дурдаба. Делегадууд болон айлшад хүл дээрээ бодожо, наhа барагшадай дурасхаалые хүндэлэн ёhолоо.

Делегадууд съездын зүбшэхэ зүйлые нэгэ hаналтайгаар батална. Съезд дээрэ иимэ асуудалнууд табигдана:

Германиин Социалис нэгэдэмэл партиин Центральна Комитедэй тоосоото элидхэл (элидхэлшэнь СЕПГ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Э. Хонеккер);

СЕПГ-гэй Центральна шалгалтын комиссиин тоосоото элидхэл (элидхэлшэнь Центральна шалгалтын комиссиин түрүүлэгшэ К. Зейбт);

ГДР-эй арадай ажахые 1971 — 1975 онуудта хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб тушаа СЕПГ-гэй VIII съездын Директивэнүүд тухай элидхэл (элидхэлшэнь СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ГДР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ В. Штоф);

СЕПГ-гэй Центральна Комитедэй ба СЕПГ-гэй Центральна шалгалтын комиссиин hунгалта.

Удаа тээнь съездын Президиум ба хүдэлмэришэ органууд нэгэн hаналтайгаар hунгагдаа.

Тоосоото элидхэл хэхын тула СЕПГ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь нүхэр **Э. Хонеккертэ** үгэ үгтэбэ.

(Үргэлжэлэлынь 3-дахи нюурта).

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ

Хани барисаан, харилсаа холбоон тухай Совет Социалис Республикануудай Союзай ба Араб Нэгэдэмэл Республикын хоорондохи договорто 1971 оной майн 27-до Каирта гар табигдаа hэн. СССР-эй Министрнүүдэй Совет энэ договорые hайшаагаад, эсэслэн баталхын тулада зуурша лаа. СССР-эй Верховно Соведэй Президиум хадаа тус договорые тобшолол хэхын тулада СССР-эй Верховно Соведэй, Союзай Соведэй ба Национальностьнуудай Соведэй гадаадын хэрэгүүдэй талаар комиссинуудта дамжуулан үгөө.

(ТАСС).

НЕПАЛАЙ ХААН МОСКВА ЕРЭБЭ

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Советскэ правительствын уряалаар Непалай хаан Махендра Бир Бикрам Шах Дева манай орондо албанай хэрэгээр аяншалжа ерэбэ.

Хүндэтэ айлшан Ташкентhээ июниин 15-да Москва ерээ. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо К. Т. Мазуров болон бусад хааниие Непалай ба Советскэ Союзай гүрэнэй тугуудаар гоёон шэмэглэгдэhэн Внуковска аэродром дээрэ хааниие угтаа.

Байрлаха газар руугаа Непалай гүрэниие толгойлогшын ошоходо городой үйлсэнүүд гүрэнэй тугуудаар, амаршалгын үгэнүүдтэй транспарантнуудаар гоёон шэмэглэгдэнхэй байгаа.

(ТАСС).

Совет-непал хэлсээнүүд

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный Непалай хаан Махендра Бир Бикрам Шах Дева хоёрой хоорондо июниин 15-да Кремль соо хэлсээн болоо.

Совет-непал харилсаануудые саашадань хүгжөөхэ асуудалнууд, тэрэшэлэн хоёр талые hонирхуулдаг уласхоорондын асуудалнууд хани халуун оршон байдалда үнгэрhэн хэлсээнүүдэй үедэ зүбшэгдөө.

(ТАСС).

ПАРТИИН ХАРАА ТҮСЭБҮҮДЫЕ АМЖАЛТАТАЙГААР ДҮҮРГЭХЭ!

Саратовай областьдо Ленинэй хоёрдохи орден барюулагдаба

САРАТОВ. (ТАСС). Саратовай газар дээрэ июниин 15-да ехэ hайндэр болоо, областьдо Ленинэй орден барюулагдаа. Энэ хадаа арадай ажахые хүгжөөлгэдэ, 1970 ондо 208 миллион пүүд таряа гүрэндэ худалдажа ба тушаажа, табан жэлэй даалгабаринуудые дүүргэлгэдэ волгынхидой ехэ амжалтануудые туйлаhанай түлөө хоёрдохи дээдэ хайра болоно.

Ленинэй орден барюулгада зорюулагдажа, Н. Г. Чернышевскиин нэрэмжэтэ оперо ба баледэй театр соо баярай заседани болоо. Областиин городууд болон тосхонуудай ажалшадай түлөөлэгшэд, хүршэ ба саратовайхидтай мүрысэдэг областьнуудhаа ерэhэн айлшад эндэ сугларaa.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ВЦСПС-эй Түрүүлэгшэ А. Н. Шелепиние баярай заседанида хабаадагшад халуунаар угтаа.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюро хүндэлэлэй президиумдэ нэрьемэ альга ташалган доро hунгагдаhан байна.

Нүхэр А. Н. Шелепиндэ үгэ үгтөө. Манай Эхэ ороной дээдэ хайраар—Ленинэй орденоор Саратовай область хоёрдохёо шагнагдажа байна. Энэ хадаа элитэ ехэ, Саратовай областиин габьяагай гүрэн түрын удха шанартай байhые харуулhан, тэрэнииень бүгэдэ арадай мэдэрhэн ушар болоно гээд тэрэ хэлээ.

КПСС-эй XXIV түүхэтэ съездын хараануудые бэелүүлхэ тодорхой арга боломжонууд, нөөсэнүүд ба замууд тухай үгэ хэлэгшэ саашань дэлгэрэнгыгээр тогтоо.

А. Н. Шелепин Саратовай областиие Ленинэй орденоор шагнаха тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указые уншаа, баярай заседанида хабаадагшадай нэрьемэ альга ташалган доро ордениие областиин тугта бүхэлэн зүүлгээ. Дээдэ хайра абаhантайнь дашарамдуулан, Саратовай областиин ажалшадые үшөө дахин халуунаар амаршалаад, ажалдаа шэнэ гайхамшаг амжалтануудые туйлахыень парти ба арадай даалгаhан ямаршье хэрэгые бүри hайнаар дүүргэхын тулада эршэтэй шангаар, ехэ оролдосотойгоор хүдэлхыень тэдэндэ үгэ хэлэгшэ хүсэhэн байна.

Шэнэ түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын үдэрнүүдhээ эхилэн, завод, фабрикануудта, барилганууд болон полинууд дээрэ үзэгдөөгүй ехэ ажалай ба политическэ дэбжэлтын боложо байhан тухай үгэ хэлэhэн областиин ажалшадай түлөөлэгшэд хөөрэлэн байна.

КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, партиин Саратовска областной комитедэй нэгэдэхи секретарь А. И. Шибаев областиин ажалай туйлалтануудые үндэрөөр сэгнэhэнэйнь түлөө КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ гүнзэгы ехэ баясхалан хүргөө. КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые амжалтатайгаар дүүргэхын тулада хоёр орденто Саратовай областиин хүдэлмэришэд, колхознигууд, интеллигенци хүсэ шадалаа гамнангүйгөөр ажаллаха, манай орондо коммунизм байгуулха хэрэгтэ эрхим туhа нэмэри оруулха гэжэ найдуулаа.

КПСС-эй ЦК-да, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэг баярай заседанида хабаадагшад угаа ехэ дэбжэлтэтэйгээр баталан абаа.

ВЕНОГУУД ТАБИГДАБА

БЕРЛИН. (ТАСС-ай тусхай корр.). Фридрихсфельдэдэхи кладбище соо немец революционно хүдэлөөнэй элитэ ехэ ажал ябуулагшадай памятнигай дэргэдэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев түрүүтэйгээр СЕПГ-гэй VIII съездэ хабаадажа байhан КПСС-эй делегаци июниин 15-да венок табяа.

Революционно тэмсэлшэдэй памятнигай дэргэдэ СЕПГ-гэй VIII съездhээ венок мүн лэ табигдаа. СЕПГ-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Э. Хонеккер, СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ГДР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ В. Штоф, ГДР-эй бусад хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшад венок табиhан байна.

КЛУБ ТУХАЙ ЕХЭ ХӨӨРЭЛДӨӨН

…үнөө үеын клубай хүдэлмэриие hай…уулха асуудалнууд» гэhэн темээр …ан-Үдэдэ зарлагдаhан научно-прак…ска зональна зүблөөн хоёрдохи …өө хүдэлжэ байна.

…эгэлдэр КПСС-эй Буряадай обкомой пропаганда ба агитациин таhагые даагшын орлогшо **Д. Б. Шагдуровай**, Научно-шэнжэлэлгын соёлой институдай клубай хүдэлмэриин талаар таhагые даагша **В. А. Ковшаровай**, гүрэнэй соёлой Кемерово хотын институдай ректор, доцент **Н. П. Шурановай**, гүрэнэй соёлой Зүүн Сибириин институдай ректорэй орлогшо, педагогическа эрдэмэй кандидат **Г. Ф. Бартенев** болон бусадай элидхэлнүүд шагнагдаа.

Мүнөөдэр хэдэн элидхэл хэгдэжэ, hүүлдэнь зүбшэн хэлсэлгэ боло хо.

Манай корр.

XXIV СЪЕЗДЫН ТАБИҺАН АСУУДАЛ

ЭНЕРГЕТИКЫН ХҮГЖЭЛТЭ

ИНДУСТРИИН ҮДЭҺЭ ҺУУРИ

«Электро-энергетикээр — электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилгые 1030—1070 миллиард киловатт-час болгохо. Томо энергетическэ блогуудтай, гол түлэб түлишөөр хүдэлдэг электростанцинуудые барижа, 65—67 миллион киловатт хэмжээтэй электростанцинуудай хүсэ ашаглаха...» гэжэ КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүд соо заагдана.

Арадай ажахын бүхы һалбаринуудай хүгжэлтэ хангадаг түгэлдэр хүсэтэй индустри байгуулан хүгжөөхын тула энергетическэ үндэһэ һуури табиха шухала юм. В. И. Ленин Совет засагай түрүүшын жэлнүүдтэ оронoo электрижүүлхэ ГОЭЛРО-гэй түсэб зохёон табилсахадаа, тэрэниие партиин хоёрдохи программа гэжэ нэрлээ һэн. «Совет засаг дээрэ бүхы оронoo электрификацилгые нэмэбэл, коммунизм болохо» гэһэн В. И. Ленинэй заабариие Коммунис парти, совет арад бодото дээрэнь бэелүүлжэ, электроэнергетикые хүгжөөһэнэй үндэһэ һуури дээрэ түгэс хүгжэнги индустри байгуулһан байна.

Шэнэ табан жэлэй хугасаада промышленность, хүдөө ажахы, капитальна барилга хүгжэлтын шэнэ шатада орохо. Арадай ажахын шэнэ һалбаринууд байгуулагдаха юм.

Оронойнгоо зүүн районуудай экономико хүгжөөхэ хэрэгтэ партиин XXIV съезд ехэ анхарал хандуулаа. Эдэ районуудта промышленна шэнэ предприятинууд урган бодохо, үйлэдбэрилгын хүсэ хубаарилан табиха талаар ехэ хубилалта болохо. Хэрбээ орон доторнай промышленна үйлэдбэрилгэ жэлдээ дунда зэргээр 8 процентээр дээшэлхэ байбал, зүүн районуудта 9,2 процентдэ хүрэхэ юм.

Экономическа зүүн районуудта ородог манай республикын арадай ажахы ехээр хүгжөөгдэхэ болоно. Промышленна, хүдөө ажахын, культурно-гэгээрэлэй шэнэ предприяти, эмхи зургаануудай баригдахатай хамта, энергетическэ, түлишын промышленность улам саашаа хүгжөөгдэхөөр хараалагдана. Республикымнай арадай ажахын энэ һалбарида шэнэ табан жэлэй хугасаадаа 127 миллион түхэригэй капитальна һомололго зорюулагдахань.

Индустриин үндэһэ һууринь гэжэ тоологдодог электроэнергетикэ республика доторнай ямараар хүгжэхэб?

Мүнөө баригдажа байгаа Галуута-Нуурай ГРЭС энергетическэ гол предприятинуудаймнай нэгэн болохо юм. ГРЭС-эй хоёр агрегат 1971—1975 онуудай табан жэлэй үедэ ашаглалгада оруулагдажа, Сибириин нэгэдхэмэл энергетическэ системэтэй холбогдохо. Түрүүшынь агрегат 1973 ондо, хоёрдохинь 1974 ондо промышленна ток үгэжэ эхилхээр түсэблэгдэнэ. Энэ ГРЭС-ые түсэбөөр хараалагдаһан саг болзор соонь ашаглалгада оруулхын тула барилга түлэг дундаа ябуулагдажа байна. Электростанциин өөрынь бааза, барилгада хэрэглэгдэхэ бетон зүйлнүүдые хабсаргаха, бетон холисо хэхэ заводууд, энергетигүүдэй ажаһууха 80—120 байратай гэрнүүд бодхоогдожо байна.

Түлишөөр хүдэлдэг электростанцинуудые гол түлэб бариха гэһэн съездын заабариие бэелүүлэн, Галуута-Нуурай ГРЭС шулуу нүүрһэ хэрэглэжэ, электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилхэ. Тиимэһээ ГРЭС-эй барилга эрхилхэтэй хамта, тэрэниие шулуу нүүрһөөр хангаха Холбоолжоной уурхайе үргэдхэхэ хүдэлмэри ябуулагдана. Жэлдээ 4 миллион тонно шулуу нүүрһэ нээмэл аргаар малтан абаха энэ уурхай табан жэлэй туршада ашаглалгада оруулагдаха юм.

ГРЭС-эй электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилжэ эхилхэдэ, Галуута-Нуурай промышленна шэнэ комплекс байгуулха асуудал шиидхэгдэхэ ушартай.

Нийтын үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ гэһэн мүнөө үеын гол эрилтэ дүүргэхэ хэрэгтэ энергетикэ ехэ удха шанартай. Юһэдэхи табан жэлэй үедэ электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилгые 1030—1070 миллиард киловатт-часта хүргэхэ зорилго табигдана. 1970 ондо 700 миллиард киловатт-час үйлэдбэрилэгдэһэн юм.

Электрын элшэ хүсэнэй ехээр үйлэдбэрилэгдэхэдэ, тэрэниие хэрэглэлгэ мүн лэ ехэ болоно. Манай республикада электрын хүсэ хэрэглэлгэ үнгэрһэн табан жэлэй хугасаада 1,6 дахин дээшэлээ. Шэнэ табан жэлдэ үнгэрһэн табан жэлэйхитэй сасуулхада, 2 дахин ехэ зайн гал хэрэглэгдэхээр багсаагдана.

Галуута-Нуурай ГРЭС бодхохын хажуугаар хүдэлжэ байгаа Улаан-Үдын ТЭЦ, электростанцинууд үргэдхэгдэхэ болоно. Электрын элшэ хүсэ хубаарилан дамжуулха магистральна болон ондоошье лининүүд республикымнай зүг бүхэн тээшэ татагдаха юм.

ЭЛШЭ ХҮСЭ ХЭРЭГЛЭЛГЭ

«Энергетическэ баазын талаар — үйлэдбэриин электрификацинн, энерги хэрэглэлгын ашаг үрын хэмжээ дээшэлүүлхэ, электротехнологическа аргануудые ажалдаа бүрил үргэнөөр нэбтэрүүлхэ, технологическа хүдэлмэридэ, дулаасуулгада хэрэгтэй уурал болон халуун уһа гаргалгые нэгэ газарта ашагтай зохидоор гулидхаха, багахан котельнэнүүдые, электросиловой түхеэрэлгэнүүдые байн байтараа үгы болгохо» гэжэ КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүд соо тэмдэглэгдэнэ.

Республикымнай арадай ажахыда электрын элшэ хүсэн жэл бүри улам ехээр хэрэглэгдэхэ. Энэ хүсэнэй аша туһаар хүдэлдэг гол ехэ предприятинууд гэхэдэ, түмэр замай Улаан-Үдын электрижүүлэгдэһэн отделени, түсэбтэ энэ табан жэлэй үедэ ашаглалгада оруулагдаха Сэлэнгын целлюлозно-картонно комбинат, хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдые бүтээхэ завод, мүнөө хүдэлжэ байгаа промышленна томо предприятинууд болоно. Тэдэнэй дундаһаа электрын элшэ хүсэ хэрэглэлгээр Улаан-Удын отделениин түмэр харгы онсо илгаатай.

Түмэр замаар арадай ажахын ашаа шэрэлгэ горитой ехэ болохо. Слюдянка станциһаа Петровск-Забайкальск, саашаа Шэтэ город хүрэтэр электровозуудаар жолоодогдоһон ашаанай составууд, пассажирска поезднууд шуумайн гүйлдэхэ байна. Отделениин харгыгаар ябаха электровозууд манай энергосистемэһээ электрын элшэ хүсөөр хангагдана.

Предприятинуудай үйлэдбэриие оньһожоруулхын, арад зоной ажабайдалдаа зайн гал бүри ехээр хэрэглэхын тула электро-дамжуулгын лини олоор баригдаха юм. Шэнэ табан жэлэй туршада хамта дээрээ 8000 километр утатай лини татагдаха. Энэнь үнгэрһэн табан жэлэйхитэй сасуулхада, 2000 километрээр ута. Гол түлэб хүдөө нютагуудта электрын элшэ хүсэ дамжуулха лининүүд баригдаха байна. Энээнэй ашаар хүдөө ажахыда зайн гал хэрэглэлгэ мүн лэ хоёр дахин дээшэлхээр түсэблэгдэнэ.

Галуута-Нуурай ГРЭС—Закаменск, Галуута-Нуурай ГРЭС—Мысовая, Галуута-Нуурай ГРЭС—Улаан-Үдэ, Татаурово—Баргажанай адаг, Хяагта—Охин-Булаг, Слюдянка—Хэрэн болон бусад город, тосхонууд, станцинуудые холбоһон электрын лини баригдажа эхилхэнь. Электрын элшэ хүсэ хубаарилан дамжуулха лини барилгада үнгэрһэн табан жэлэйхиһээ 40 процентээр үлүү ехэ мүнгэн һомологдоо.

Хүдөө ажахын, мал ажалай хүшэр хүдэлмэри оньһожоруулха асуудалда ехэ анхарал хандуулагдана. Тиимэһээ хүдөө ажахыда электрын элшэ хүсэ таһалгаряагүй һайнаар дамжуулан хүргэхын тула нэгэдхэмэл электросистемэтэй холбогдоһон лининүүд татагдаха юм. Энэ лининүүдэй баригдахада, Баргажанай, Ахын, Хурамхаанай аймагууд гол системэһээ электрын элшэ хүсэ абадаг болохо. Түнхэнэй, Яруунын, Прибайкалиин аймагуудта шэнэ лининүүд татагдаха юм.

Улаан-Үдэ городой электрын сеть шэнэдхэн байгуулагдахаар хараалагдаа. Город соо электрын элшэ хүсэ хубаарилан дамжуулха лини һэлгэхэ, шэнээр бариха хэрэгтэ 2,5 миллион түхэригэй коммунальна һомололго үгтөө. Хүсэ ехэтэй трансформаторна подстанцинууд, нэрлэбэл, Октябрьска районд о «Южная», «Сосновая» станциин хоёрдохи ээлжээн, Советскэ районд о «Центральная», Железнодорожно районд о хүүргэнүүдэй хабсаргамал зүйлнүүдэй заводой подстанци баригдаха.

Электрын элшэ хүсэ ехээр хэрэглэхэтэй хамта, халуун уурал, халуун уһаар хангалга һайжаруулагдаха юм. Энэ зорилго дүүргэхын тула Улаан-Үдын ТЭЦ үргэдхэгдэхэ, тэрэнэй 6-дахи ээлжээн баригдаха болоо. ТЭЦ-ые үргэдхэхэ бэлэдхэлэй хүдэлмэри хэгдэжэ эхилээ.

Шэнээр баригдажа байгаа гэрнүүдые, предприяти, эмхи зургаануудые халуун уһаар, халуун ууралаар хангахын тула Улаан-Үдэдэ 12 километр утатай магистральна теплотрасса баригдаха. Энэ ехэ хүдэлмэри мүн. Халуун уһа дамжуулха лининүүд городой бүхы районуудта тодхогдон табигдаха, хуушануудынь шэнэдхэгдэхэ байна. Халуун уһа, уурал хэрэглэлгэ шэнэ табан жэлдэ бүри дээшэлхэ. Мүнөө Улаан-Үдын гэр байрануудай 49 процентнь, Галуута-Нуурай 52,5 процентнь, Каменск тосхоной 84 процентнь гол теплотрассаһаа халуун уһаар хангагдана гээшэ.

Городой гэр байрануудай, предприяти, эмхи зургаануудай халуун уһаар, ууралаар хангагдахада, багахан котельнэнүүд үгы болгогдохо юм. Энэ талаар горитой ехэ алхам үнгэрһэн табан жэлнүүдэй туршада хэгдээ. Городой гэрнүүдые шулуу нүүрһөөр дулаасуулдаг багахан хэдэн зуугаад котельнэ хаагдажа, ехэ мүнгэн зөөри, түлишэ алмагдадаг болоо. Шэнэ лини, подстанцинуудай баригдаһанай ашаар мүнөө зарим газарта хүдэлжэ байгаа котельнэнүүд хаагдаха.

ҮЙЛЭДБЭРИИН АШАГ ҮРЭ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ

«...Энергетическэ түхеэрэлгэнүүдэй хүдэлмэриин технико-экономическа үрэ дүнгүүдые горитойгоор һайжаруулха. 1975 ондо электростанцинуудта түлишэ гаргашалтын удельнэ хэмжэзе электроэнерги гаргалгын киловатт-час бүхэндэ абажа үзэбэл, 340—342 грамм хүрэтэр доошолуулха» тухай съездын Директивэнүүд соо хэлэгдээ.

Нийтын үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, гол фонднуудһаа продукци абалгые ехэдхэхэ, элдэб гаргаша бага болгохо гэһэн асуудал экономико хүгжөөлгын нэгэ шухала зорилго гэжэ табигдана. Промышленна предприяти, организаци, эмхи зургаан, гэр бүлэ бүхэниие абажа хараа һаа, электрын элшэ хүсэ ажалдаа гү, али ажабайдалдаа хэрэглэдэггүй нэгэшье предприяти, бүлэ байхагүй гээшэ. Электричество үйлэдбэридэмнай, ажаһуудалдамнай гүнзэгыгөөр нэбтэрэн оронхой. Олон тоото элдэб оньһон станок, приборнууд электрын аша туһаар хүдэлгэдэнэ. Хүндэ хүшэр ажал мүн лэ электрын аша туһаар оньһожоруулагдажа, хүнэй ажал хүнгэн болгоно.

Жэл бүхэндэ электрын ехэ элшэ хүсэнэй үйлэдбэрилэгдэдэг байбашье, тэрэниие арьбалха, гамтай һайнаар, ашаг ехэтэйгээр хэрэглэхэ шухала. Энээн тухай дахинаа партиин XXIV съезд дээрэ заагдаа. **Түлишэ, электрын элшэ хүсэ, бусад материал гаргашалха нормые 7—10 процентээр доошолуулха тухай сэхэ хэлэгдээ.**

Республикымнай промышленна предприятинуудай олонхинь ехэ элшэ хүсэ хэрэглэнэ. Энэ хэрэглэмжэнь жэл бүхэндэ дээшэлнэ. Жэшээлхэдэ, нёдондо жэлэй дүнгөөр предприятинуудай 80 процентнь элшэ хүсэ хэрэглэлгые дээшэлүүлһэн байна.

Тиихэтэй хамта, олонхи предприятинууд электрын галые гамтай һайнаар хэрэглэхэ, алмаха гэжэ анхарна. Тэдэнэй абаһан социалис уялга дотор энээн тухай мүн лэ тэмдэглэгдэнэ. Зайн галай хүсөөр хүдэлдэг технологическа түхеэрэлгэ, станок бүхэндэ алмалта хэхэ гэһэн зорилго тэдэнэр урдаа табяа. Нёдондо республикымнай промышленна предприятинууд 22,7 миллион киловатт-час электрын элшэ хүсэ алмаһан байна.

Энергетическэ эгээл томо предприяти — Улаан-Үдын ТЭЦ-эй коллектив 3 миллион киловатт-час энерги нэгэ жэлэй туршада арьбалһан. ТЭЦ-эй технико-экономическа үрэ дүнгүүдынь мүн лэ һайн. 1965 онойхитой сасуулхада, 1970 ондо электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилгэ хоёр дахин, халуун уһа, уурал үйлэдбэрилгэ 2,1 дахин дээшэлээ. Энэ табан жэлэй хугасаада элшэ хүсэ, халуун уһа, уурал үйлэдбэрилгые горитой ехээр дээшэлүүлхэ гэжэ хараалагдаа. ТЭЦ-эй коллектив түлишэ гаргашалгые бага болгоһон, үнгэрһэн табан жэлэй үедэ 32500 тонно түлишэ алмаһан байна. Электрын элшэ хүсэнэй өөрынь үнэ сэн хямдаруулагдаа. Электроэнерги гаргалгын киловатт-час бүхэндэ 220 грамм түлишэ арьбалагдаһан байна.

Энэ табан жэлэй туршада Директивэнүүд соо хараалагдаһанай ёһоор, киловатт-час бүхэнэй элшэ хүсэ үйлэдбэрилхэдөө 340—342 грамм түлишэ алмаха зорилго ТЭЦ-эй коллектив урдаа табиба.

Локомотив-вагон заһабарилгын, авиационно, Тимлюйн цементын, шэлэй заводууд нёдондо горитой ехэ элшэ хүсэ алмаа.

Электроэнерги арьбалха гээшэ ганса энергетическэ предприятинуудта бэшэ, мүн промышленна предприяти, хүдөө ажахы, бусад организаци, эмхи зургаануудта аша туһатай. Ямаршье юумэндэ алмалта арьбалалта хэһэнэй ашаар үлүү гаргаша усадхагдана, продукциинь өөрынь үнэ сэн хямдаруулагдана, тиигэжэ нийтын үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ нүлөөлнэ.

Алмалта арьбалалта хэхэ олон онол арга бии. Бии байгаа түхеэрэлгэ, техникээ ашагтай һайнаар хэрэглэхэ, энергиин гаргашалгые хинан шалгаха, трансформатор, подстанцинуудта, лининүүдтэ тэрэнэй гээлтые усадхаха талаар хэмжээ абаа һаа, энергетикые улам саашань хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэ туһа нэмэри болохо байна.

Партиин XXIV съезд энэ талаар тодорхой зорилго табяа. Тэрэниие бэелүүлхын тула бии байгаа арга боломжонуудаа хэрэглэхэ, энергетическэ шэнэ предприятинуудые байгуулхатай хамта, хуушан станцинуудые үргэдхэхэ, шэнэдхэн байгуулха, электрын элшэ хүсэ зүбөөр гаргашалха шухала.

С. БАРДАМОВА.

Кубань—«Безостая-1» гэжэ шэниисын бии болгогдоһон орон. Энэ сортын шэниисэ манай оронoй долоо миллион гектарта таригдана. Тэрэшэлэн Европын социалис оронуудта дүрбэ миллион гектарта таригдажа, үндэр баян ургаса үгэнэ. Шэниисын энэ сортые бии болгоһон П. П. Лукьяненко һүүлэй жэлнүүдтэ «Аврора», «Кавказ» гэжэ үшөө шэнэ сортын шэниисэ бии болгоо. Тэрэнь гектарһаа 60—70 центнер ургаса үгэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Социалис Ажалай Герой академик П. П. Лукьяненко (дундань) өөрынгөө һурагшадтай туршалгын участок дээрэхи ургаса хаража байна.

ТАСС-ай фотохронико.

Шэнэ табан жэлэй түрүүшүүлэй дүй дүршэлһөө

Нарин харууһанда

Ойрын жэлнүүдтэ адууһа малай тоо толгойе эрид олошоруулжа, үүлтэрыень һайжаруулха, тиигэжэ мяха, һү, ноохо бүри ехээр абадаг болохо зорилго КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүд дотор табигдана гээшэ.

Хэнэйшье мэдэһээр, энээниие хүсэндэнь хүргэхын тула нэн түрүүн үбһэ тэжээл элбэгээр бэлэдхэдэг болохо, һайн байра түхеэрхэ, фермэнүүдтэхи ажал хүдэлмэриие оньһожоруулха хэрэгтэй ааб даа. Тиигэбэшье мал ажалһаа эдеэ хоолой зүйлнүүдые ехээр абадаг болохо зорилгымнай дүүргэлтэ имагтал тэндэ хүдэлжэ байһан хүнүүдэй оролдолго, дүй дүршэл, шадабариһаань дулдыдаха байна бшуу.

Ивалгын туршалга-үйлэдбэрилгын ажахын малай гүүртэ, фермэ, отарануудта ёһотойл ажалша бэрхэ һаалишад, малшад, тугалшад, хонишод олон. Тэдэнэйл үнэн шударгы, эсэшэ сусашагүй оролдосото ажалай ашаар Ивалгын ОПХ мяха, һү, нооһо гүрэндэ тушааха, түсэб даабаряа амжалтатайгаар дүүргэнэ. Илангаяа тугалшад, малшадай оролдолгын ашаар үхэрэй мяха ехээр абадаг юм.

Тиимэһээ ажахын нэгэдэхи отделениин эрхим тугалшан, һаяхан болгошо һунгалтаар Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадаар һунгагдаһан Цырма Базаровагай дүй дүршэл, ажалайнь онол арга тухай эндэ хөөрэхэ һанаатайб.

Эгээл найман жэлэй саада тээ Цырма Базаровна тугалшан боложо ерээ һэн. Түрүүн өөрынгөө туһалагша Бабасан Мижитоватай хоюулан эхэһээ гараһаар долоо-найма хоноһон 40 тугал даажа абаба.

Энээнһээ урид хэдэн жэлдэ һаалишанаар хүдэлһэн хадаа, тугалнуудые хайшан гэжэ харууһалха, эдеэлүүлхые һайса мэдэхэ байбашье, отделениингээ зоотехник М. Д. Кругловой заабариие ехэл анхаралтайгаар шагнажа, зарим юумыень тетрадьта бэшээд абадаг һэн. Тиигэжэ үдэр хоног үнгэрһөөр байтар дүй дүршэлтэй болож о эхилээ.

Нэгэтэ туһалагшань үбшэлөөд, ажалдаа гарабагүй. Цырма яахашье аргагүй, гансаараа дүшөөд тугалаа харууһалха баатай болоо һэн. Тиихэдэл ажалаа һайнаар эмхидхэжэ шадаа һаа, нэгэ хүн олоншье тугал харууһалжа, эдеэлүүлжэ шадаха байна гэжэ тэрэ ойлгоо бэлэй. Отделениингээ хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдтэ хэлээд, гансаараа нэгэ доро 45—50 тугал даажа абаад харууһалха гэжэ шиидэбэ. Ивалгын ажахыда энээнһээ урид нэгэ хүн хэзээдэшье иимэ олон тугал харууһалдаггүй, ехэнхидээ хоёр хүндэл далгагдадаг һэн.

— Түрүүшээр бэрхэтэйшэг һэн даа. Үдэшэ орой болотор фермэдээ байха баатай болохош. 45—50 тугалда һү нэгэ-нэгээр угжаха гээшэмнай бэрхэтэй. Тиимэһээ би томохон болоһон, бэеэр сула тугалнуудта һүень багаар үгөөд, гол түлэб талха тарянай зүйл эдюулдэг болооб, харин багахан, бэеэр һула тугалнуудтань һү ехээр уулгадаг һэм. Иигэжэ харууһалха, эдеэлүүлхэдэ, тугалнууд нэгэ жэгдэ һайнаар түлжэдэг юм,— гэжэ Цырма Базаровна хөөрэнэ.

Энэ жэлдэ тэрэ нэгэ доро табин тугал даажа абаад харууһална. Үнгэрһэн мартда дүрбэ һара болоһон 20 тугалаа тус тустань 120—130 килограмм шэгнүүртэй болгожо, ондоо гүүртэдэ тушаагаа. Үлэгшэ тугалнуудынь мүнөө тус бүридөө шэгнүүрээ сүүдхын 700—750 граммаар нэмээнэ.

Цырма Базаровна ажалаа ямар гуримаар эмхидхэдэг гээшэб?

Үглөөгүүр 6 часта фермэдээ ерэжэ, һаяхан һаагдаһан һү асараад, тугалнуудтаа уулгахые бэлдэнэ. Һү хэхэ тусхай кормушкануудыень халуун уһаар зайлаад, ямар тугалда хэды шэнээн һү уулгахаб гэжэ урид мэдээд, зүбөөр хубаарилан үгэдэг. Тугалнуудайнгаа һүеэ ууж а байха һамбаандань таһалганууд соохи дэбдихэрыень һэлгэнэ, зөөлэхэн, хуурай һолоомо дэбдинэ. Энэнь ямар удхатайб гэхэдэ, тугалнууд эдеэлжэ байхадаа, дэбдихэрыень һэлгэхэдэ һаалта хэнэгүй, тиигээд һү уужа садамсаараа хуурайхан дэбдихэр дээрээ хэбтэжэ амарна бшуу.

Түрүүн нарай тугалнуудые эдеэлүүлжэ дүүргэөд, удаань томохон болоһон тугалнуудайнгаа байрада ошодог. Тэдэндээ түргэхэнөөр машинадагдаһан һүндэ талха худхажа үгөөд, кормушка соонь хэнэ. Нэгэ мүһэн дорохи дэбдихэрыень һэлгэнэ. Һүүлдэнь үбһэнэй шүүһэ хубаажа үгэдэг, удаань һайхан үбһэ табидаг.

Зундаа хоёр һаратай болоһон тугалнуудаа үдэрэй 17—18 час соо газаа тээлниг соо байлгажа эдеэлүүлнэ, бэлшээнэ. Бүри томохон тугалнуудаа түрүүн хорёо соо эдеэлүүлээд, бэлшээридэ гаргадаг.

Цырма Базаровна үдэр соо фермэдээ найман час хүдэлхэдөө, гансашье тугалнуудаа эдеэлүүлээд, таһалгануудыень сэбэрлээд байдаг бэшэ, баһа байрыень сагаадажа үрдидэг юм. Тиимэһээ тугалайнь байра досоогоо ходо сэбэрхэн, юумэ бүхэниинь гуримтай нарин байдаг. Ажаллажашье байхыень харахада яраһан янзагүй, дэмы иишэ тиишээ ябадаггүй, бүхы хүдэлмэреэ нэгэл тогтомол гурим соо хэдэг байна.

Тугалнуудаа ямар рационоор эдеэлүүлнэ гэшэб?

Эндэхид гурба-дүрбэн жэлэй
на тугал бүхэндэ 350—400
һааһаар сэбэр һү уулгадаг бай
юм. Иигэжэ тугалнуудта һайн
иимэ ехээр уулгахадамнай, ажа
ехэ гарзатай болоно гэжэ тоол
Цырма зоотехнигтээ хэлсэжэ
рэнииень зарим тэды бага бол
орондонь машинадагдаһан һү уу
даг болохо гэжэ шиидээ. Мүнөө
рай тугалнуудта түрүүшын 30
ног соо тус бүридэнь үдэрэй
литр һү уулгана. Һүүлдэнь хоёр
ратай болохо дүтэлхэдэнь, һү
багаар уулгадаг болоно. Машина
даһан һү һараһаа дээшэ бол
тугалнуудта уулгажа эхилээд,
һаратайдань тэрэнээ болюулна.

Тиигэжэ бүхы үе соонь тугал
хэндэ 290 литр һайн һү, 250
машинадагдаһан һү уулгана.
малда гараһаар 20 хоногтой
һонһоонь хойшо талха тарая
зүйл эдюулжэ һургана. Тугал бү
ниинь дүрбэ һаратай болотороо 45
50 килограмм талха эдидэг. Мүн
үе соо тэдэндээ үбһэ, сабшаһан
гоо дуран соонь үгэнэ, мел, яһа
гурил эдюулэлсэдэг. Цырма Баз
ва тугалнуудтаа үбһэнэй шүүһэ
шүлэ уулгадаг гэжэ дээрэ
һэмди. Тиимэ тэжээл бэлдэхын
үглөөгүүр модон торхо соо
хээд, дээрэһээнь халуун уһа дү
тэр адхаад, хабхаглаад орхижо
дог. Тэрэнь үдэр соо үбһэнэй
шүүһэтэй шүлэн болоно бшуу.

Иигэжэ гансахан һүүлэй
жэл соо Цырма Базарова ганса
1478 тугал түлжүүлжэ тушааг
хэ гү, али тэдэнэйнгээ шэгнү
бүхыдэнь 1432 центнерээр
гээ. Ондоогоор хэлэбэл, тугал
нэй шэгнүүрые сүүдхэдэ
шахуу граммаар нэмээһэн

Ивалгын ОПХ шэнэ табан
мяха үйлэдбэрилгээ жэл бүри
зэргээр 13,5—14 процентээр
шэлүүлхэ уялга абанхай. Энээ
бэелүүлхэ хэрэгтэ Цырма Баз
горитойхон хубита оруулха

«Мал хараһан — ама тоһодохо
жэ тугалшан өөрөө ажалай түл
шье һайн абадаг. Һара бүри
160 түхэриг салин абадаг. Ганс
нёдондо ажалай нэмэлтэ түлөө
дэ 157 түхэриг абаа һэн. Эрхи
ажаллаһанайнгаа түлөө Ц. Б.
рова ВДНХ-да хабаадалсаһан,
удаа үнэтэ бэлэг, грамотану
шагнагдаһан байна. Һаяхан т
үбсүүн дээрэ «Хүндэлэлэй Тэ
орден ялараа.

И. ХАРЖЕЕ

Буряадай хүдөө ажах
туршалгын станциин таһаг
даагш

Таджикистанай Яванай теплоэлектроцентраль һаяхан баригдаһан предприятишье һаа, олон миллион киловатт-час электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилөө. Мүнөө дүрбэн агрегадай һүүлшынь хоёр август һарада ашаглалгада үгтэхэнь.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Яванай ТЭЦ-эй барилга.

ТАСС-ай фотохронико.

Зундаа һү ехээр һаахын түлөө

АЖАЛЛАХАНЬ АДЛИ БЭШЭ

Зунай эхин һара гаража, колхоз, совхозуудай һаалишад, малшад үбэлжэлтынгээ дүн согсолжо, зүлгэ ногооной хабада бэелүүлхэ зорилгонуудаа тодорхойлжо байнхай. Һаяхан «Эрдэм» колхозойшье һаалишад, мал адуулагшад сугларжа, энээн тухай хөөрэлдэһэн байха юм.

Һү һааляраа Сэлэнгынгээ аймаг дотор гээгдэжэ ябадаг энэ колхоздо эрхимээр ажаллажа байһан коллективүүд, һаалишад бии. Жэшээнь, эндэхи Дэбээнэй һаалиин фермын хүдэлмэрилэгшэд үнгэрһэн үбэлжэлгын үедэ үнеэн бүриһөө 1301 килограмм һү һаажа, колхоз, бүхы аймаг дотороо эрхимлэжэ гараһан байна. Энэ фермын түрүү һаалишан, Үбэр-Зөөхэйн сомсоведэй депутат Ашагта Дугаржаповна Цыбендоржиева үбэлжэлгын долоо һарын туршада үнеэн бүриһөө 1508 килограмм һү һаагаа бшуу. Мүн һү һааха даабаряа колхозой түбэй фермын коллектив дүүргэжэ шадаа.

Һүүлэй жэлнүүдтэ колхозой һаалиин фермэнүүдэй ажал ехэтэй хүдэлмэри нилээд оньһожоруулагдаа. Фермэнүүдтэ шабааһа шабха сэбэрлэхэ транспортёр, авто-уһалуури тодхогдоһон, тэжээл буйлуулха цехүүд бүтээгдэһэн байха юм. Түбэй фермэдэ үнеэд машинаар һаагдадаг болонхой.

Фермэнүүдтэ һүнэй тоһолигые, шанарыень тодорхойлдог лаборатори, үнеэдые искусственна аргаар үрэжүүлхэ пункт түхеэрэгдэнхэй. Эдэ бүгэдэ Дэбээнэй, түбэй фермэнүүдтэ илангаяа оролдосотойгоор ябуулагдана. Түл олоор абажа, гарзагүйгөөр тэдэнээ томо болгоһоной түлөө түбэй һаалиин фермые даагша, техник-үрэжүүлэгшэ Норжима Галсанова хоёр жэл удаагаар нэмэлтэ түлбэридэ тугал абаһан байна. Мүн тугал шан абаһан һаалишад, тугалшад олон.

Тинн гэһээ, колхозой нүгөөдэ хоёр фермэдэ—Ёнхорой, Повородой фермэдэ тад ондоо: тэндэхи һаалишад, мал адуулагшад үбэлжэлгын үедэ һү һааха даабаряа холо дүүргээгүй үлөө. Гурбадахи фермынхид (Ёнхор) долоон һарада һү һааха түсэбөө миил 81 процент дүүргэжэ, үнеэн бүриһөө оройдоо 773 килограмм һү абаһан байха юм. Дүрбэдэхи фермынхид бүришье муугаар ажаллаа. Эдэнэр һү һааха даабаряа 63 процентдэ хүргэжэ, үнеэн бүриһөө 411 килограмм һү һаагаа бшуу.

Яахадаа эдэ хоёр фермэдэ иимэ бирагүй байдал үзэгдэнэб? Колхозой хүтэлбэрилэгшэдэй, зоотехнигүүдэй мэдүүлһэнэй ёһоор, колхозой бүхы фермэнүүдтэ тэжээл адляар хубаарилагдаһан байна. Гол шалтагааниинь юун бэ гэхэдэ, тус фермэнүүдтэ ажалай журам һула, зарим һаалишадынь үнеэдээ һайса һаадаггүй, архидажа, ажалһаа гээгдэдэг муутай. Теэд колхозой хүтэлбэрилэгшэд, тэндэхи партийна организаци юу хаража байгааб, яахадаа тэндэхи байдалые һайжаруулха хэмжээ абаагүй гээшэб?

Гэмынь урдаа, гэмшэлынь хойноо гэдэгтэл, эдэ хоёр фермын хангалтагүйгөөр ажаллаһанай уршагһаа колхозой гүрэндэ һү худалдаха хахад жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ найдалгүй болонхой. Юуб гэхэдэ, энэ колхоз гүрэндэ һү худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб 5 һарын дүнгээр оройдоо 79 процент дүүргээ. Тэрэнһээ гадна, колхозой гэшүүд хахад жэлэй түсэбһөө үлүүлэн 400 центнер һү худалдаха уялгатай. Тиигэжэ түсэб, уялгаяа бэелүүлхын тула энэ колхоз июнь һарада 1100 гаран центнер һү бэлэдхэлэй пунктда оруулха баатай болоно. Зүгөөр эдэнэр май һарада гүрэндөө арайхан гэжэ 600-гаад центнер һү худалдаһан байха юм.

Зунай эхин һарада һү һааляа эрид дээшэлүүлхын тула эндэ юун хэгдэнэб гэжэ харахада, һайрхахаар юумэн байхагүй. Мүнөө хүрэтэр колхозой һаалиин бүхы фермэнүүд зуһаландаа нүүгээгүй байһаар. Зуһаха байрануудынь хүсэд бэлэн бэшэ. Колхозой 4-дэхи фермэдэ ажалай журам алдадаг һаалишадынь урдынхидаал адли ажаллажа байһаар.

Һаяхан эндэ болож о үнгэрһэн һаалишад, мал адуулагшадай суглаан дээрэ зунай сагта һү һаали дээшэлүүлхэ хэмжээнүүд тухайгаа хөөрэлдэһэн байна.

— Манай хоёрдохи фермын коллектив зунай 4 һарын туршада үнеэн бүриһөө 1200 килограмм һү һааха зорилготой, аргатай,—гэжэ Дэбээнэй отделениие эрхилэгшэ А. Аюров мэдүүлээ.

Колхоз бүхыдөө зунай бэлшээриин үедэ үнеэн бүриһөө 1000 килограмм һү һааха гэһэн уялга абаа. Энэ уялгаяа бэелүүлхын тула үнеэдээ үдэр һүнигүй бэлшээхэ, үдэртөө гурба удаа һааха гэжэ хэлсээ.

Колхозой хүтэлбэрилэгшэд, зоотехнигүүд һүүлэй жэлнүүдтэ малайнгаа үүлтэр һайжаруулха талаар нилээд хүдэлмэри хэһэн байна. Һү ехэтэй, һайн үүлтэрэй үнеэдые илгажа, Дэбээнэй фермэдэ суглуулаад, тэрэнээ племенной фермэ болгоо. Мүн гаднаһаа үүлтэртэ 250 эмэ бяруунуудые худалдажа абаад, Ёнхорто тусхай фермэ эмхидхэгдэжэ байнхай. Отделени бүхэндэ тугалнуудые түлжүүлхэ хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдана. Тугалшанаар дүршэл шадабаритай, урагшаа һанаатай хүнүүд табигданхай. Жэшээнь, тугалшад Цыренханда Ванжилова, Мария Мункуева, Прасковья Простакишина болон бусад тугалнуудаа нэгэшье гарзагүйгөөр харууһалжа, шэгнүүрыень сүүдхэдэ 800—900 граммаар нэмээжэ, колхозой правлениин, парткомой зүгһөө магтаал, хайрада хүртэһэн байха.

Теэд энэ шухала хэрэгтэшье дутагдалнууд олон ушарна. Илангаяа үсхэбэрилгэдэ үлөөгдэхэ буруу, хашарагууд бирагүйгөөр харууһа[…]на.

— Үнгэрһэн намар, хабарт[…] гунжа нэмэжэ абаабди. Теэд […]мнай бүхыдөө бэеэр жэжэ, тура[…]нууд. Зариманиинь гурбан хү[…]шье,—гэжэ түбэй фермые […] Норжима Галсанова хөөрөө һэн.

Үнэхөөр тус фермэдэ орожо [...]хада, тарган, томо үнеэдэй хажуу[…] жэжэхэн, хорхигор сурхи бэетэй, […]хиндаа дарагдашаһан юумэд үзэ[…] һаалишан Намжилма Тогтохое[…] гурбан хүхэтэй гунжан дайра[…] Тиимэ үнеэе машинаар һааха […]гүй, һаалишан гараараа шобт[…] һуугаа һэн.

— Эмэ хашарагуудна й бүх[…] Цонгоол гэжэ газарта харууһа[…]даг юм. Тэндэ мал адуулагш[…] Петр Дугаров ажалладаг. Энэ х[…]таа эмэ гунжадна й угаа тура[…] байжа, тэдэнээ һаалишадта хуб[…] үгэхэ бологдоо,—гэжэ колхозой г[…]на зоотехник В. Александров х[…]

Саашадаа һү һаалияа дээшэл[…]хын тула дээрэ дурсагдаһан д[…]далнуудаа дары усадхаха, мүн […]жаруулагдаһан бэлшээритэй […] гэжэ оролдохо саг ерээ. Һаалиин […]мэнүүдэй дэргэдэ уһалагдадаг, […] жэлэй ногоо тариглаһан, хорёол[…]мол бэлшээритэй болохо арга […]жо мүнөөшье бии. Тэрээндэ анх[…] табихал хэрэгтэй.

А. БОРИСОВ

СОЦИАЛИЗМЫН, АМГАЛАН БАЙДАЛАЙ ЗАМААР

Нүхэр Э. ХОНЕККЕРЭЙ элидхэлhээ

...ПГ-гэй VII съездhээ хойшо үн-... үеые элирхайлан тайлбарилха... Э. Хонеккер ингэжэ хэлэбэ: ...ии Социалис нэгэдэмэл парти... социализм байгуулха хэрэгтэ ...үрэ дүнгүүдые туйлажа, VIII ...ээ ерэбэ. СССР-тэй аха дүү ёhо... холбоо барисаа байгуулhан, со... с гүрэнүүдтэй хани нэгэдэл... шагүй хубинь болоhон ГДР ба... туритай гүрэн боложо хүгжөө. ...зоной байдал удаа дараалан hайжаржа байхай. Республи... промышленность ба хүдөө ажа... нэгэдэлэй хэрэгтэ туйлагдаhан ...шаг амжалтануудай улад зоной ...ай hайжаралгын нүхэсэл боло... ажалай бүтээсэн дэшэлhэнэй ...эр ороной национальна доход ...ргэлжэ нэмэнэ.

...тэрhэн үе соо социалис гүрэнэй ...тура улам бэхижээ, социалис ...рати хүгжөө. Хүдэлмэришэн ...тариашад-кооператорнуудтай, ...бүхы ажалладаг байгуулhан ...барисаалай тон hайн байна ...өөдэб асуудалнуудые шиидхэ ...тодорон харагдаа. Бидэ социа... гүрим сэхэ шууд хүгжөөжэ ...hэн, соёл болон гэгээрэлэй ...ан мүн лэ ехэ амжалтануудые ...ан байнабди гэжэ элидхэлшэ...

...адын политическэ ябуулгын ...тухайда тогтохо зуураа, СЕПГ-... ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь ниг... эшэ: ГДР-эй уласхоорондын бай... ...ургэдэhэн байна. Европо ...эб найрамдал ба аюулгүй бай... хангалгын хэрэгтэ республика ...тодорхой туhа хүргэнэ. Амга... байдал хангаха гэhэн эдэбхитэ ...манай социалис гүрэнэй гол ...а хүсэд, бүрин харюусана.

...ртиин ба хүдэлмэришэн ангиин ...бэрилхы үүргэ тухай элидхэл... саашадаа үргэлжэлүүлэн хэлэбэ. ...ъездhээ хойшо үнгэрhэн жэл... тэ СЕПГ-гэй хүтэлбэреэр арадай ...ын бүхы hалбаринуудта горитой ...лтанууд туйлагдаа. ...тэлбэрилхы хүсэн байhан зо... ...ёо ленинскэ ёhоор, Ленинэй заа... ...онол аргаар СЕПГ-гэй дүүргэ... тулада Центральна Комитет ...ргэлжэ оролдоно гэжэ элидхэл... ...лэбэ.

...жэл соогуур хатуужан батажа... ...гаа баян дүй дүршэлтэ парти... уласхоорондын хүдэлмэришэнэй ...өөнэй ба бүхы хүн түрэлтэнэй ...манлай болоhон үүргыень XXIV ...ын шиидхэбэринүүдэй дахинаа ...доор харуулhан КПСС-тэй иимэ ...и холбоо барисаатай байhандаа ...рхонобди гэжэ Э. Хонеккер мэ...

...ПГ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секре... VIII съездын зорилгонууд тухай ...эдээ, социализмын программа ...улгын үедэ, республика дотор ...лис обществын таhалгаряагүй ...жэ байха үедэ ажабайдалаар та... ...ан асуудалнуудта манай съезд ...үгэхэ зэргэтэй байна гэбэ. Ма... ...хараа бодол Германиин Демокра... ...ка Республикые бүхы аргаар саашадаа бэхижүүлхэ ябадалда сэхэ шууд зорюулагдана. Арад зоной байдал болон соёл болбосорол удаа дараалан улам hайжаруулхын тула далаха бүхы арга боломжонуудые түбхэрүүн хангаха хүсэнэбди гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ.

Э. Хонеккер саашадаа уласхоорондын оршон байдалай хүгжэлтын ба СЕПГ-гэй гадаадын политическэ хараа бодолой шэглэлнүүд дээрэ тогтоо.

Германиин Демократическа Республика мүнөө үе сагта хабаатай түүхэтэ хүгжэлтын хэрэгтүүдтэй түгэс таарууланан социализм байгуулжа байна. ГДР социалис хани нэгэдэлэй гүрэнүүдэй бата хани, таhаршагүй хубинь болоно. ГДР-най Ленинэй оронтой — алдарта Советскэ Союзтай бата хани барисаанай hабагшалгаан холбоотой. Энэмнай ГДР-эй хүдэлмэришэн ангиин, бүхы гражданинуудай шууд шухала хүсэл эрмэлзэл хангаха гол арга болоно. Социалис гүрэнүүдэй хани нэгэдэлдэ хабаатай байдаг ушарнаа Германиин Демократическа Республикын сүлөөтэ байдал хангаха баталгаа байна. Аха дүү социалис оронуудай бүлэгhөө ГДР-ые хэзээшье, хэншье hалгааха шадахагүй! гэжэ үшөө дахин эли тодоор хэлэхэ хэрэгтэй байна. Советскэ Союз ба КПСС-тэй харилсаан марксизм-ленинизмдэ, пролетарска интернационализмда үнэн байлгын гол эшэ үндэhэн байhан юм, байна, байхашье гээд манай зам, тэрэнэймнай үрэ дүн, дүй дүршэл доторо гэршэлэн батална гэжэ элидхэл доторо хэлэгдэнэ.

ГДР СССР хоёрой партинууд болон правительствануудай хүтэлбэрилэгшэдэй хоорондын политическэ зүбшэлэлсэлгын улам үргэдэжэ байhан ушарые СЕПГ-гэй Центральна Комитет тон үндэрөөр сэгнэнэ. Энэ хадаа хоёр ороной дотоодын хүгжэлтын, суртал бодолой талаар харилсаа холбооной гол асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэдэ, мүн гадаадын политикаяа зүбшэлэлгэдэ хамаадана. Манай партинууд, гүрэнүүдэй бүхы асуудалнуудаар адли hанал бодолтой байhаниинь дахин, дахин лаблагдан баталагдана.

Энэ хараа бодолоо үндэhэ болгон, СЕПГ-гэй VIII съезд КПСС-эй Центральна Комитедтэ, бүхы совет коммунистнуудта, Советскэ Союзай правительствада, СССР-эй бүхы арадуудта аха дүү ёhоной амар мэндэ хүргэнэ, тиихэтээ хамта хани барисаанай, харилсаа холбооной хараа бодолоо СЕПГ хэлбэришэгүйгөөр баримталан бэелүүлжэ үргэлжэлүүлхэ гэжэ найдуулна!

Манай арад зониие гитлеровскэ фашизмhаа сүлөөрүүлхын тула совет арадай, тэрэнэй шэн габьяата армиин гаргаhан габьяае хэзээшье мартахагүйбди. Манай эрхэ сүлөөгэй түлөө, манай ерээдүйн жаргалта байдалай түлөө ами наhаяа үгэhэн совет сэрэгшэдтэ хэтэ мүнхын алдар соло!

Тэдэнэй захянуудые дүүргэлтэ болгохобди.

Э. Хонеккер социалис хани нэгэдэлтэ бусад оронуудтай ГДР-эй харилсаае элирхэйлэн тэмдэглэхэдээ, бүхы социалис дэлхэйн, орон бүхэнэй аша туhада харилсаа холбоогоо улам бэхижүүлхэ шухала байна гэжэ онсолон дурдаба. Энэ хадаа империализмда эсэргүү ангиин тэмсэлдэ социализмын нүлөөе бүри ехэ болгон, арад зоной байдалые саг үргэлжэ улам hайжаруулха гэдэг манай хамтын агууехэ зорилго бэелүүлхэ гол эшэ нүхэсэлнүүдэй нэгэн болоно гэбэ.

Элидхэлшэ экономическа харилсаа холбоо бэхижүүлхэ хэрэгтэ СЭВ-эй дүүргэдэг үүргые онсолон тэмдэглээ, Варшавска договорой удха шанар тухай хэлээ.

Э. Хонеккер элидхэлэйнгээ горитой хубииень ГДР ФРГ хоёрой хоорондын харилсаае хүгжөөлгын асуудалнуудта зорюулба. Иимэ хүгжэлтэ ниитын ондо ондоо байгуулалтатай, бэеэ дааhан гүрэнүүдэй амгалан ёhоор зэргэ оршон байлгын ёhо гуримуудые үндэhэ болгон бэелүүлэгдэхэ байна гэжэ онсолон тэмдэглэнэ. Тиихэтэй хамта уласхоорондын эрхын бүгэдэндэ мэдэрэгдэhэн гурим заршамууд сахигдаха ёhотой байhаниинь элитэ. ГДР-ые «залгиха», манай ниитын социалис байгуулалтые усадхаха гэжэ баруун оронуудта хэн нэгэнэй хэрбээ hанаашалhаар байгаа hаань, ГДР гээшэмнай бата бэхи социалис гүрэн юм, хүсэн түгэлдэр социалис хани нэгэдэлэй таhаршагүй шухала хубинь болоно гэжэ, ГДР-ые Советскэ Союзай, социализмын нэгэдэмэл оронуудай бүхы хүсэн дэмжэнэ гэжэ тэдэ господинуудта hануулха хэрэгтэй байна.

Аюулгүй байдалай, эб найрамдалай түлөө тэмсэлэй хэрэгтэ ГДР-эй шухала үүргэ дүүргэдэг байhые дурдаад, энэ асуудалаар бэелүүлдэг ажал ябуулгамнай Германиин социалис гүрэнэй уласхоорондын нэрэ хүндые бэхижүүлээ гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ. Партиин VII съездhээ хойшо үшөө 16 гүрэнтэй дипломатическа харилсаан тогтоогдоо. Мүнөө үедэ ГДР 29 гүрэнтэй дипломатическа харилсаатай болонхой.

Партиин Центральна Комитет Европодо аюулгүй байдал хангалгын асуудалнуудта онсо анхарал хандуулна. Варшавска договорто хабаатай гүрэн байhан туладаа, Европодо аюулгүй байдал хангалга тушаа социалис оронуудай хамтын программа тодорхойлгодо, Европодо аюулгүй байдал хангаха асуудалнуудаар зүблөө зарлаха үүсхэл гаргалгада ГДР эмхитэйгээр хабаадана.

СССР ФРГ хоёрой хоорондо, тэрэшэлэн ПНР ФРГ хоёрой хоорондо баталагдаhан договорнууд Европодохи аюулгүйн байдалда ехэ удха шанартай юм, гээд элидхэлшэ зааба.

Гитлерэй гэмтэ муухай политикые баталhан Мюнхенскэ хэлсээе эхинhээ абаад буруу гэжэ ФРГ эли тодоор мэдэрхэ ёhотой гэhэн эрилтые Э. Хонеккер дахинаа табиба. Энэ ушар хадаа Европо түби дээрэхи түгшүүрилые hуладхаахань дамжаггүй hэн.

КПСС-эй XXIV съезд дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Леонид Ильич Брежневэй соносхоhон Советскэ Союзай эб найрамдалай программые бүрин түгэсөөр hайшаажа, амаршалнабди, гээд үгэ хэлэгшэ тэмдэглэбэ.

Советскэ Союз эб найрамдалда дуратай гол орон мүн гэhэн үнэмшэсэтэй гэршэ баримта гэжэ энэ программые харанабди. Арадуудай амгалан байдалай аша туhада уласхоорондын асуудалнуудые гуримшуулхын тула хүсэ ехэтэй хүсэл эрмэлзэлгэ саг үргэлжэ энэл оронhоо гаража байдаг гэжэ бидэнэр харанабди. Мүнөө Европодохи байдалые орёо болгожо байhан, арадуудай амгалан ёhоор зэргэ оршон байлгада haад хэжэ байhан асуудалнуудые шиидхэхын тула ГДР бүхы хүсэл оролдолгоёо гаргахаар шиидэнги байна, гээд элидхэлшэ онсолон тэмдэглээ. Европын арадууд болон гүрэнүүдэй амгалан ёhоор зэргэ оршон байлгада туhалха бүхы дурадхалнуудые, хараа бодолнуудые, хэнhээшье гараг хамаагүй, hайшаан дэмжэхэээр бэлэмди гэжэ Центральна Комитедэй даалгабаряар эндэ мэдүүлхэ хүсэлтэйб, гээд СЕПГ-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь хэлэбэ. Таарамжатай хараа бодол баримталхаар, hайн хүсэл оролдолго гаргахаар бидэнэр хододоо бэлэмди. Манай парти, ГДР-эй правительство Бонной правительствын бодото байдалые хараада абаhан алхамуудта зохисотойгоор хандахаар урдынхидаал мэтэ бэлэн байна.

Нэгэдэмэл Нацинуудай Организацида, тэрэнэй тусхай эмхинүүдтэ оролхо хүсэлөө ГДР дахин мэдүүлнэ. Бүхы гүрэнүүдтэй дипломатическа hайн харилсаануудые тогтоохоор бэлэн байhанаа ГДР мэдүүлнэ. Тэрэшэлэн ГДР уласхоорондын эрхын үндэhэ hуури дээрэ ФРГ-тэйшье гуримтай харилсаа тогтоохын тула урдынхидаал мэтэ хүсэнэ. Европын түбтэхи түгшүүрилые hуладхаха хэрэгтэ хубитаяа оруулхын тула Баруун Берлинтэй харилсаагаа hайжаруулхаар ГДР хэлбэришэгүй бэлэн байна.

Гадаадын политическэ ажал ябуулгын дүнгүүдые согсолхо зуураа, СЕПГ-гэй ЦК партиин VII съездын шиидхэбэринүүдэй ёhоор ажалаа ябуулаа гэжэ үгэ хэлэгшэ хэлээ. Ерээдүй тухай хэлэхэ болоо hаа, СССР-тэй нягта холбоо барисаатайгаар, социалис гүрэнүүдтэй бата бэхи хани харилсаа байгуулан, манай интернациональна уялгые нэрэ хүндэтэйгөөр саашадаашье дүүргэжэ байхын тула бүхы хүсөөрөө оролдохобди, гээд үгэ хэлэгшэ тэмдэглэбэ.

Хүгжэнги социалис общество байгуулгын, Германиин социалис гүрэнэй саашадань бүхы талаар бэхижүүлгын асуудалнуудта, СЕПГ-гэй VII съездын hүүлээр туйлагдаhан амжалтануудта Э. Хонеккер элидхэлэйнгээ горитойхон хуби зорюулаа.

1971—1975 онуудта ГДР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб тушаа Директивэнүүдэй проект дотор хараалагдаhан асуудалнуудые элидхэлшэ тодорхойгоор шэнжэлэн харуулаа. Энэ түсэбые бэелүүлгэ Германиин хүдэлмэришэн-тариашанай гүрэнэй хүгжэлтэдэ шухала шата болохо юм.

Саашань Э. Хонеккер партиин ажал ябуулга тухай бүлэгтэ оробо. СЕПГ-гэй байгуулагдаhан сагhаа хойшонхи 25 жэлэй туршада научна ёhоор зохёогдоhон стратеги ба тактикын үндэhэ hуури дээрэ ГДР-тэхи ниитын хүгжэлтые политическэ талаар хүтэлбэрилхэ асуудалнуудые шиидхэхын тула СЕПГ дайшалхыгаар, оролдосотойгоор ба амжалтатайгаар оролдоhон байна. Хүдэлмэришэн ангиин, бүхы ажалшадай революционно парти байhан тула, шэнэ түхэлэй парти байhан тула, тэрэ ажалша арадые толгойлон, түүхын орёо эрхэ байдалда үнэхөөр түүхын хэрэг бүтээгээ. Манай парти үе сагайнгаа зайлашагүй эрилтэнүүдтэ харюусана, арад зоноо зүб замаар хүтэлбэрилнэ. Энээниинь фашизмда эсэргүү, демократическа революциин илалта, социализмын бата бэхи үндэhэ hуури байгуулга ба хүгжэнги социалис общество амжалтатайгаар байгуулжа байhан ушар гэршэлнэ.

СЕПГ мүнөө бата бэхи, дайшалхы нэгэдэл болонхой. Тэрэнэй зэргэдэ мүнөө 1 миллион 909.858 хүн жагсанхай.

Партийна хүдэлмэриин асуудалнууд тушаа хэлэхэ зуураа, партийна бүхы hунгагдамал органуудай эгээн дээдын жама ёhо болохо хамтын хүтэлбэриин ёhо гуримуудые СЕПГ шууд сэхээр бэелүүлнэ, гээд элидхэлшэ тэмдэглээ.

Саашань элидхэлшэ марксистско-ленинскэ теориие коммунистнуудай, партийнабэшэ хүнүүдэй саг үргэлжэ гүнзэгыгөөр шудалхань тон шухала байhыень онсолон тэмдэглэбэ. Дэлхэйе шэнэдхэн байгуулдаг марксизм-ленинизмын hургаал манай партиин ажал ябуулгын найдамтай компас байгаа, байна, саашадаашье байха.

Саашань СЕПГ-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь 1969 ондо Москвада болоhон коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай уласхоорондын зүблөөнэй удха шанар тухай хэлээ. Мүнөө бидэнэр ингэжэ хэлэжэ шадаха байнабди: зүблөөнэй документ дотор найруулагдаhан сэгнэлтэ, зорилгонууд, тобшололнууд уласхоорондын үйлэ хэрэгүүдэй ябасаар үнэмшэсэтэйгөөр гэршэлэгдээ, гээд тэрэ онсолон тэмдэглэбэ. Зүблөөн хадаа бүхы дэлхэйн революционно хүсэнүүдтэ элсүүлхы ехэ нүлөө үзүүлээ. Коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинууд, дэлхэйн бүхы революционно хүсэнүүд хамтынгаа тэмсэлые эдэбхижүүлээ.

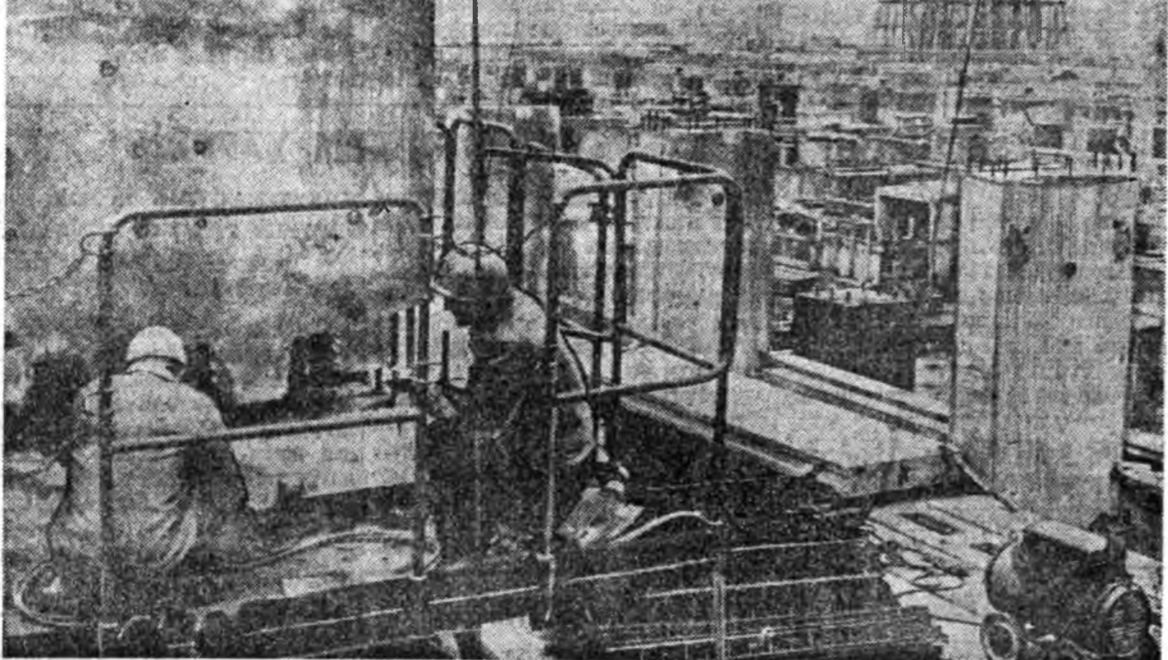
Социалис гүрэнүүдэй, дэлхэйн бүхы коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэлые саашадань бэхижүүлгэдэ, империализмда эсэргүү бүхы хүсэнүүдые нэгэдүүлгэдэ Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй п о л и т и к а горитойхон haад тойбо татаhан зандаа гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ. Мао Цзэ-дунай бүлэгэй ехэ яhатанай шовинис, совет орондо эсэргүү политика социалис бүхы оронуудта, бүхы марксистско-ленинскэ партинуудта эсэргүүгээр шэглүүлэгдэнэ. Марксизм-ленинизмдэ, социализмын аша туhада эсэргүү энэ политикые Германиин социалис нэгэдэмэл парти шууд сэхээр буруушаана. Энэ асуудалаар манай парти КПСС-эй, марксистско-ленинскэ бусад партинуудай хараа бодолые бүрин дэмжэнэ гээд Центральна Комитет эрид мэдүүлнэ. Хитадай Арадай Республикатай гүрэн хоорондын харилсаа гуримшуулха ябадал социалис оронуудай жагсаалые бэхижүүлгэдэ, империализмда эсэргүү тэмсэлые эдэбхижүүлгэдэ ехэ удха шанартай байгаа.

СЕПГ уласхоорондын ажал ябуулгадаа Москвада болоhон коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай уласхоорондын зүблөөн дээрэ хамтадаа зохёоhон, баталhан стратеги ба тактикые хүтэлбэри болгоно. СЕПГ империализмда эсэргүү хамтын тэмсэл тушаа зүблөөнэй шиидхэбэриие бүрин хүсэдөөр дэмжэнэ. Дүй дүршэлөө андалдаха талаар хоёр талын, мүн олон талын харилсаа хүгжөөлгэдэ, уласхоорондын научна зүблөөнүүдые үнгэргэлгэдэ, мүн аха дүү партинуудай хоорондохи бусад харилсаануудые хүгжөөлгэдэ саашадаашье эдэбхитэйгээр туhалха байhанаа СЕПГ мэдүүлнэ. Манай хүдэлөөндэ коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай уласхоорондын үргэн зүблөөнүүдэй боложо байхые СЕПГ hайшаана.

Буржуазна национализмда, ревизионизмда, догматизмда, мүн марксизм-ленинизмhээ хазагайрха бусад ушарнуудта эсэргүүгээр эрид шууд тэмсэхэ ябадалые дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй амжалтатайгаар урагшаа дабшалтын шухала эрхэ нүхэсэл гэжэ урдынхидаал мэтэ тоолохо байнабди.

СЕПГ-гэй VIII съездын согсолжо байhан дүнгүүд ороной ажалшадые омог баяраар халяана гээд Э. Хонеккер элидхэлэйнгээ түгэсхэлдэ хэлэбэ. Нэгэн доро шэнэ, ехэ ба орёо, мүн гайхамшагта зорилгонууд хараалагдана. Манайда нэгэл уг зорилго бии гэбэл: манай республикада бүхы эрхэтэдтэйгээ хамта социалис общество бүри ехэ амжалтатайгаар байгуулха. Урагшаа дабшаhан алхам бүхэнөөрөө бидэнэр Германиин Демократическа Республикын, бүхы социалис гүрэнүүдэй хани барисаае бэхижүүлгэдэ туhалнабди, социализмын, эб найрамдалай аша туhада уласхоорондын хүсэнүүдэй саашадаа жагсан бэхижэхэ хэрэгтэ туhалнабди.

(Нүхэр Э. Хонеккерэй элидхэл ехэ анхаралтайгаар шагнагдаа, альга ташалгаар угтагдаа).

Энергетическэ баазые хүгжөөхэ гээшэ ГДР-эй эгээн лэ гол шухала зорилгонуудай нэгэн болоно. Тэрэниие шиидхэлгэдэнь Советскэ Союз туhалдаг, Жэшээлхэдэ, түлишөөр хүдэлдэг электростанцинуудые барилгадань СССР техническэ туhаламжа үзүүлдэг юм. Котбус округой «Боксберг» гэжэ станцида 200 мянган киловатт хүсэтэй ууралаар хүдэлдэг турбиные ленинградайхид бүтээжэ үгөө. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: станциие барилга. ТАСС-ай фотохронико.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

...СР-эй ЭД ХЭРЭГЛЭГШЭДЭЙ КООПЕРАЦИИН ПРЕДПРИЯТИНУУДАЙ БА ЭМХИНҮҮДЭЙ ...УДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ СССР-эй ОРДЕН, МЕДАЛЬНУУДААР ШАГНАХА ТУХАЙ

...оперативна худалдаа наймаа, ниитын эдеэ хоол, хүдөө ажахын ...уктнуудые болон түүхэй эд худалдан абаха талаар табан жэ... түсэбтэ даабаринуудые бэелүүлгэдэ амжалта туйлаhанайнь ...иимэ хүнүүдые шагнаха:

БУРЯАДАЙ АССР-hээ:

...ЯБРИИН РЕВОЛЮЦИИН ОРДЕНООР

...даев Базар Бадмажаповичые ...дын райпотребсоюзай правлениин түрүүлэгшын орлогшо.

...ряев Николай Федоровичые ...ряадай потребсоюзай автолавкын жолоошон.

...ЖАЛАЙ УЛААН ТУГАЙ ОРДЕНООР

...ксенова Лукерья Матвеевнае ...Кабанскын аймагай универмагаhагые даагша.

...тарова Наталья Васильевнае ...Баргажанай аймпотребсоюзай ...ай магазиниие даагша.

...жевникова Дарья Кирсановнае — Бэшүүрэй аймагай ...-Булагай магазинай наймаалагша.

...ицкая Елизавета Ивановнае ...Түнхэнэй аймагай Хойморой ...овын тогоошон.

...спелова Галина Павловнае — ...нгын аймпотребсоюзай столовын тогоошон.

...лесонов Даши Цыреторовичые — Хяагтын аймагай Хүдэ... магазинай ахалагша наймаалагша.

...нова Галина Эрдынеевнае ...Баргажанай аймагай Дэрээнэй магазиниие даагша.

...митова Дулма Цыбиковнае ...Яруунын аймагай Гүндын магазиниие даагша.

...ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ ОРДЕНООР

...фремов Давыд Осиповичые — ...н-Үдын аймагай эд хэрэглэгшэдэй Хүйтэнэй обществын правлениин түрүүлэгшэ.

Зарубина Анна Григорьевнае — Баунтын аймагай магазиниие даагша.

Калмынина Надежда Дмитриевнае — Зэдын аймпотребсоюзай столовын тогоошон.

Кокорин Николай Романовичые — Улаан-Үдын аймагай эд хэрэглэгшэдэй Советскэ обществын автолавкын жолоошо-наймаалагша.

Конева Прасковья Георгиевнае — Кабанскын аймагай Байгалай магазинай наймаалагша.

Нимбуева Намсалма Пунсуковнае — Загарайн аймагай Дабаатын магазинай наймаалагша.

Осколкова Валентина Николаевнае — Прибайкальска аймпотребсоюзай столовын тогоошон.

Поломошнова Капитолина Иннокентьевнае — Мухар-Шэбэрэй аймагай эд хэрэглэгшэдэй Хонхолын бүлгэмэй правлениин түрүүлэгшэ.

Попова Татьяна Семеновнае — Хойто-Байгалай аймпотребсоюзай магазинай наймаалагша.

Раднаев Бадма Раднаевичые — Захааминай аймпотребсоюзай түрүүлэгшэ.

«АЖАЛАЙ ШЭН ГАБЬЯАГАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Цыдыпова Долгор Балдановнае — Хориин аймпотребсоюзай пекарниин хүдэлмэрилэгшэ.

Белкина Елизавета Алексеевнае — Бэшүүрэй аймпотребсоюзай ахалагша экономист.

Лобанова Ефросинья Александровнае — Баргажанай аймпотребсоюзай главна бухгалтер.

Наглаева Елена Эхиритовнае — Хэжэнгын аймагай Чисаанын магазинай наймаалагша.

Смолина Надежда Владимировнае — Улаан-Үдын кооперативна техникумэй багша.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРНЫЙ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1971 оной июнин 10.

ҺЭШХЭЛЭЙ СҮҮД АЙМШАГТАЙ

ТЕАТР

Хорёод-гушаад онуудта комеди бэшэдэг байhан **В. Шкваркинай** бэлигэй шухала юумэн гэхэдэ, зохёол соогоо ямар нэгэн ушаралые тодорхойгоор, ялас гэтэр зураглажа, зүжэгэй эхинhээ hүүл хүрэтэр харагшадай анхарал татажа шадахаар байдаг. — «Аймшагтай сүүд» гэжэ зүжэг соогоо ажабайдалда ушардаг муу талые: худалша хуурмагша хүнүүдые, хоб шэрэгшэдые, албан тушаал намнагшадые, ахир аймхайшуулые хяа наадалан шүүмжэлээ, тэдэниие хүн зоной hэшхэлэй сүүдтэ үгөө. Энээгээрээл «Аймшагтай сүүд» Шкваркинай «Юрын басаган», «Ондоо хүнэй үхибүүн» гэhэн зүжэгүүдhээ илгаатай, тиимэhээ тэрэниие найруулан табихада бэрхэшээлнүүдшье ушардаг.

Буряадай гүрэнэй ород драмтеатрта табигдаhан «Аймшагтай сүүдые» харахада (найруулан табигшань — **А. Д. Никитин,** уран шэмэглэгшэнь — **Э. Фроринп**), сатирическэ удхыень хүнгэдхэн татажа, шогтой ёгтой болгожо харуулhан байна.

Ород драмтеатрайхид тус зүжэгые репертуартаа зүб оруулаа гэжэ hанагдана. Юуб гэхэдэ, хүнэй ажабайдалда haад ушаруулдаг юумэнүүд, хуушанай үлэгдэлнүүд янза түхэлөө хубилгабашье, манай үедэ үшөө дайралдаhаар шуу. Хоёрдохи Екатерина хатанай харша аашануудай хойшолонгүй ошоhониинь эли, гэбэшье мүнөө сагай митрофанушкануудай, тэдэнэй үрөөhэн бөөрэнүүдэй аяг аашануудые харадагбди. Үгышье hаа, Хлестаков, Молчалин шэнги хүнүүд гү, али Маяковскиин хайра гамгүйгөөр наадалан шүүмжэлhэн хүйхэрнүүд барагдашоо гэжэ гү?

...**Сүүд.** Элдэб этэгээдүүдэй эреэн-маряан дүрсэ-зурагтай хүшэгэ харагдана.

Сүүд дээрэ судья, заседательнууд, гэмнэгдэгшэд, гэршэнэр. Сүүд дээрэ hая эхилжэ ябаhан журналист Сеня Семеркин. Тэрэниие артистнар **В. Лаптев И. Мирошниченко** хоёр наадана. Семеркин имагтал авторайхяар журналист, харин зүжэг соогоо уран зурааша-карикатурист, сүүд дээрэ боложо байhан юумые, хүнүүдые наадалан ёгтолhон зурагуудые зурана. Боложо байhан үйлэ хэрэгүүдые залуу журналистын ямараар харуулха байhые харагшадта ойлгуулхаяа режиссер hанаhан байгаа ха. Теэд авторай бэшэhэнhээ ехээр сухарижа, өөрынгөө режиссерско эрмэлзэлгээр харагшадые үлүү ехээр хашараажа болохогүй ха юм.

Блажевич Андрей Петрович Изнанкин Степан Захарович хоёрой сүүд болоно. Блажевичые артистнар **Л. Порошин, И. Юхневич** хоёр наадана. Харин Изнанкинай ролиие артист **Б. Огурцов** гүйсэдхэбэ. Эдэ хоёр ямар гэмтэйб, юундэ сүүдтэ үгтөө юм? Блажевич дарга байhанаа hамбаашалан, өөрынь али доро хүдэлдэг байhан Изнанкинhаа эдилгэ абадаг байшоо. Изнанкин хүнэй «hэшхэлhээ дээгүүр заяатай» гэжэ hамгаяа тоолодог дээрэhээ, тэрэнээ орхижо, олон хоногоор командировкодо ошохо дурагүй байдаг байгаа. Тиигэжэ даргадаа эдилгэ үгэдэг байгаа бшуу.

Бэедээ айхабтараар найданги гэршэ Пружинин (артист **П. Ваньков**) hууна. Гэмнэгдэгшэдэй хүдэлдэг эмхи зургаанда директорээр хүдэлдэг Пружининай портфель соо өөрынь бэшэhэн «Албандаа ба тэрээндэ ойро тойрон байhан хүнэй журам» гэhэн зохёолынь ябалсадаг. Пружининай образоор автор тэнэг хүнэй янза түхэлые харуулаа: тэрэмнай кабинедээ гоёохын тула Третьяковско галерейhээ зураг эриhэн байха юм.

Нүгөөдэ гэршэнь Радионов (артистнар **В. Мерзляков А. Меркин** хоёр), Блажевичтэй хамта хүдэлдэг, хооhон хонхо, «юбкэ үмдэhэн үдэрэй эрбээхэй» гүүлэдэг хүн. Тэрэнэй образые артистнар, илангаяа А. Меркин яhала бэрхээр наадаа. Родионов карикатурна баг үмдэhэн нюур бэшэ, харин ажабайдалда газардажа үзөөгүй, hэлэн хатаржа ябагшадай нэгэн гэжэ ойлгонобди.

Сүүдлүүлэгшэдэй hандали дээрэ хүбүүнтээ зэргэлээд, Блажевичэй эхэ — Софья Сергеевна (БурАССР-эй арадай артист **Р. Бенская**) hууна. Тэрэмнай хамарайнгаа пулаадые гэртэхи ажалаа хүүлдэг Дарьяhаа (артист **Д. Огурцова**) үлүүгээр hанадаг эхэнэр. Р. Бенская Софья Сергеевнае яла-сала хубсаhанда дуратайгаар, шанга шангаар хашхардаг эхэнэр байhаар зураглаа. Харин тэрэниие нэгэ бага даруушагаар, сэдьхэлэйнь байдалые нарьяар харуулха байгаа гэжэ hанагдана.

Изнанкин-Огурцов эдилгэ үгөөгүй hэн, тамхинай алтан хайрсагханиие бэлэг баряа hэн гэжэ тангариглаха юм. Тэрээн тухай Блажевичэй hамганда — Анна Петровнада бэшэг бэшэhэн байгаа. А. П. Блажевич үбгэнөө муу юумэнhээ мулталхын тула Изнанкинай хэлээшэ худалые дабтан, сүүдлүүлжэ байhан хоёрые үмөөрнэ. Тиигэжэ тэдэнэр яhала зохидоор бэеэ сагаалжа шадаал! Изнанкин, Блажевич, тэдэ хоёртол адлишуу хүнүүд яатараа баярлаба гээшэб.

...Блажевичэй дача дээрэ боложо байhан үйлэ хэрэгүүдые харанабди. Ара талынь зураг гоё. Оркестрэй наадахаар түхеэрэгдэhэн газар — авансцена бассейн болгогдожо, зүжэгэй геройнууд нюсэгэн шахуу юумэнүүд уhанда орожо «сэнгэнэ»! Тус үйлые харахада hөөл аягүй шэнгеэр үзэгдэнэ.

Зүжэг дотор режиссерой арга гохонууд даншье олодоhоо гэжэ hанахаар. Тэрэнь зүжэгые хэтэрхэй олон зүйлнүүдээр элбэгжүүлнэ, авторай шогые халхалхаяа hанана.

Гэхэтэй хамта режиссер А. Д. Никитин зүжэгэй гол hудалые яhала зүбөөр оложо, олон зүйлнүүд юумэндэ зохисотой түлхюур тааруулhан байна.

Жэшээнь, Аня (артист **Трошина**) Сеня хоёрой инаг дуран тухайдаа ойлголсожо байhан hүниин, сценэ харагшын сэдьхэл дайрамаар. Тэдэ хоёр Сениин эсэгындэ байгаа. Шүхэр хэдэг мастер Ефим Давыдович (РСФСР-эй габьяата, БурАССР-эй арадай артист **В. Гусев**) шог ёгтодо дуратай хүн. Тэрэ ажалдаа дуратай, тиимэhээ ажабайдалда, хүнүүдтэ мүн лэ дуратай. В. Гусев ажалша юрын хүнэй сэдьхэлэй хубшэргэй, үнэн утаhые оложо шадаа.

Дээрэ дурсагдаhан үйлэ зураглахын тула хэрэглэгдэhэн уянгата зүйлнүүд уран зурааша Э. Фроринпой шэмэглэлтэй тон hайнаар тааралдаа.

Никитин үйлын бишыхан хубинуудые мизансценэнүүдые тайлбарилхадаа бэрхэ режиссер. Тиихэдээ тэдэнь бэе бэеhээ «таhа сохигдонхой» бэшэ, харин зохёолой «шуhа мяхантай» нягта холбоотой.

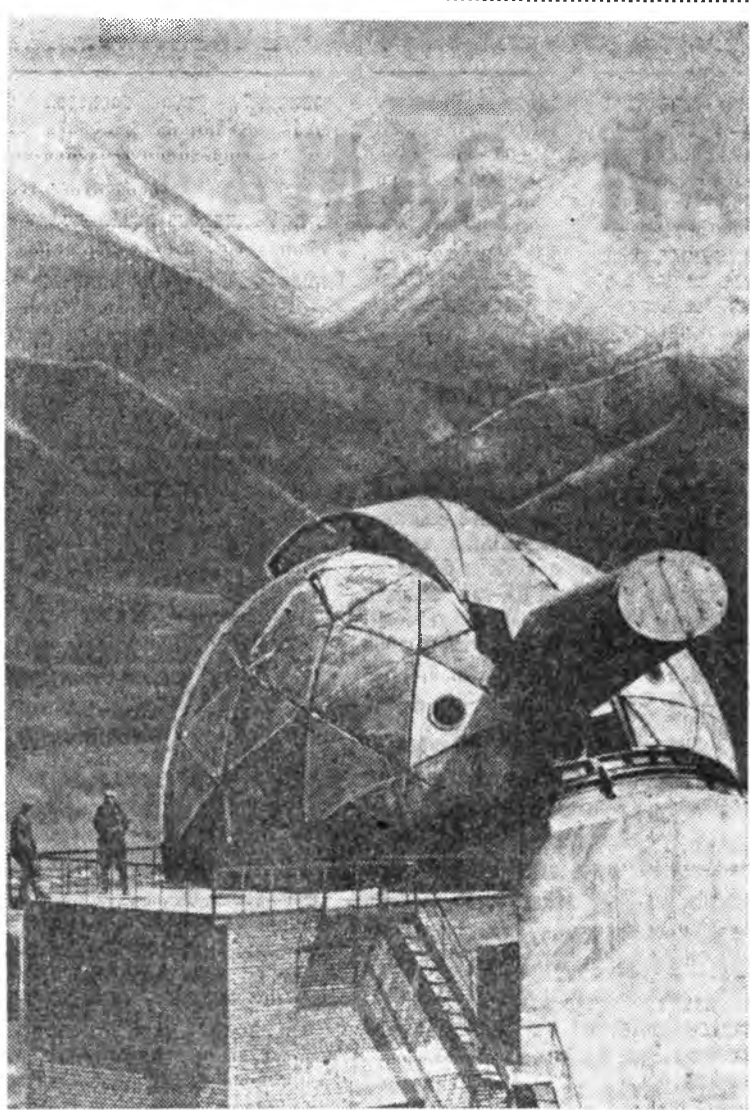
Зүгөөр зарим геройнуудай аяг ааша, сэдьхэл, бодолой хүдэлөөн дан үлүү ехээр тобойлгогдошоно гэжэ hанахаар. Жэшээлхэдэ, нэгэ эхэнэр героиня — Валентина Николаевна гэдэг роликово конькигаар халтиржа ябаад, дуу дуулана. Тэрэнэй ролиие артист **Л. Баринова** гүйсэдхөө. Л. Бариновагай тэрэ эхэнэрые хэтэрхэй ехэ аяг аашатайгаар харуулхада, хуушанай водевиль сооhоо ерэhэн хүн мэтээр үзэгдөө.

Изнанкин, Блажевич гэгшэд зүжэг соо гол hуури эзэлнэ гээшэ ааб даа. Тиимэhээ эдэ хоёрой образ хэр гараа б гэжэ хэлэхэ ёhотойбди. Изнанкинай түрэлхиин бэлиг нюруу, бүхы «юртэмсэдэ эдилгэ абадаг ха гү, али заримдань гү» гэhэн таабаришье тааха солоохойгүй. Блажевич даншье ахир амитан ха юм, хамелеон-гүрбэл шэнги сагай эрхээр арhанайнгаа зүhэ хубилгажа шадаха ганса шадабаритай. Тэдэнэй роль гүйсэдхэhэн артистнар ара талаар лэ өөhэдынгөө зорилго бэелүүлжэ шададаг хүнүүдэй образ яhала барагаар зураглаа. Теэд тэдэнэр нэгэл маягтайгаар наадаа. Наадаhан геройнуудынь энээхэн дэлхэйн ажабайдалые тус тустаа өөрынхеэрээ ойлгожо ябаhан хүнүүд ха юм!

В. Кучеренко, Г. Щелкова гэгшэдэй наадаhан Клава харагшадые яhала баясуулаа. Кучеренкын харуулhан Клава аягтайхан, энеэдэтэй, досооhоо бурьялhан хүсэтэй. Блажевич парикмахерскадань ерээд, тэрэниие hамга хэбэртэйгээр аашалаа бшуу. Тиихэдэ Щелковагай наадаhан Клава ондоо, зөөлэн абаритай, сэдьхэлэй уянгатай, будуушаг ухаатай, теэд өөрынхеэрээ дурлаха дуратай...

В. Шкваркин ажабайдалай илалта түгэс хүсэтэйе зураглдаг зохёолшо. Бидэнэй хараhан зүжэг соо муу түхэлэй хүнүүдэй олоор харуулагдабашье, тэдэнээр дамжуулан, манай ажабайдалда ушардаг дура гутаама зүйлнүүдые үзэн ядажа, авторай уряалаар тэдэнтэй тэмсэхэ хүсэл сэдьхэлдэмнай түрэнэ ха юм. Муу хүнүүдые бидэ үзэн яданабди, юуб гэхэдэ, ород драмынхид авторай эрмэлзэлые ойлгожо, тэрэнииень бидэндэ дамжуулжа шадаа гэхэ байнабди. Хүн зоной hэшхэлэй сүүд аймшагтай юм гэжэ бирагүй хүнүүд ойлгог лэ!..

Е. САНЖИМИТЫПОВА.

Буряадай АССР. Газарай сурансзанай ионосферын ба радиодолгинуудай таралтын Сибириин институдай Саянска космофизическэ обсерватори Саянда, Часовая гэжэ хадын орой дээрэ байдаг юм. Эндэ коронограф, горизонтальна телескоп, бусад түхеэрэлгэнүүд тодхогдонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: станцида һаяар ашаглагдажа үтгэхээ байһан баһа нэгэ коронограф. ТАСС-ай фотохронико.

ЗҮҮДЭТЭ ҺҮНИ

РАССКАЗ

Ц-Д. ХАМАЕВ

УТА УНЖАГАЙ зүүдэ хаража, Зандараа удаан һэрижэ ядалсаба. Найган нахилзаһан бэетэй нэгэ танигдаагүй эхэнэрэй хойноһоо гараа һарбайн, хүсэжэ ядана. Барижархихоор дүтэ шэнги аад, баригдаха юм бэшэ даа. Танигдаагүй газарай табсантаһан орьёл хабсагайта хангилай хабшал дундуур гаража, ангай зайгуултадаг зүргэдэ ороод, аян замаа хойноһоонь үргэлжэлүүлнэл ха. Наранай шургажа, орой боложо захалхалаар, хаанаһаашьеб даа, хүлгэһэн үүлэд һүрэг һүрэгөөрөө бултайжа, ойм-тоймгүй хүсэтэй һалхин буужа эхилнэ. Тэрэ зүргэнь хабсагайн хаяа дээхэнүүр дугытаба. Доошоо харахадань, нүхэн гүнзэгыдэ далайн далбагар ехэ долгид шуурганда шууялдажа, эрье өөдөө эбхэрэн, харайн аһалдан байхадаа, шорондо хаагдаһан бар хүсэтэ бартахиие һануулха юм. Нюдэ халтирма энэ үндэрһөө гэнтэ тархинь эрьехэдэл гэшэбэ. Зуугаад алхам дамжажа ошоол һаань, зүргэнь ондоо тээшээ годирхо шэнги. Шэб харанхы болошоогүйдэ тэрэ эхэнэрээ барижа үрдихөөр тэбдэжэ, нэгэ хэдэн алхам урагшаа гэшхээд лэ орхёо һэн. Хүл доронь хүмэг хабсагай хэмхэ бууужа. Зандараа захагүй дээрэһээ тэнгэс далай руу оог хуугай табяад, унажа эхилбэл даа.

— Абарыт! — гэжэ тэрэ байха шадалаараа хашхараад һэришэбэ.

Харанхы. Хамаг бэеһээнь хүлһэн һабана. Зүрхэниинь түшэгэнэжэ, түмэр пружинатай ороной дрэндрэн гэтэр сохилхо юм. Ямаршье далай руу унаагүй. Миин лэ зүүдэн. «Болоол даа» — гэжэ сэдьхээд:

«Шүдхэр абаг шамай! Ягаа ёро муутай зүүдэн бэ даа», — гэжэ хамар дороо гүбэд гэбэ.

— Танай хашхархада залд гэжэ һэришооб. Тохир хургатай тонуулшан ороод. амиетнай хаахаяа һанаба гү гэжэ һэжэглээлби. Зүүдэлээбты даа, — гэжэ хажуу талынь орон дээрэһээ шииг гэһэн нариихан хоолойтой эхэнэр дуугарба.

Хаана, хэнэйдэ байһанаа Зандараа һаял мэдэржэ, ойлгожо захалба. Гарайнгаа араар духынгаа хүлһэ аршаад:

— Хулгайшад хунхан толгойгоо соо сохюулхаяа айлда орохо һэмбы. Хулуужархихоор мүртэй юумэн теэдшье намда үгы даа, — гэбэ.

— Хэрмэн малгайшниш һаа — хэлсээнэй байна гээшэ, — гэбэ шииг гэһэн хоолойтонь.

— Город гохойдо малгай агнадаг үйлэ муутайшуул бии гэлсэгшэ даа. Гасуугаар гарынь хуха сохижорхигшо һайб, — гэбэ Зандараа.

— Город газартамнай гасуу хомор, мэдэгты, — гээд, үсэгэлдэр хада Цэдэнэй Балжидай баалалтаар танилсуулһан эхэнэр бодожо, орон дээрээ абяагүй һууд гээд, тас гэтэр мушхажа, зайн гал носоожорхибо.

— Балжид хээтэй унташанхай гү? — гэжэ Зандараа саашаа хараад, үһээ һамнажа байһан марьятай эхэнэрэй булшангһаа нюдэеэ һалгангүй асууба.

— Үгы ааб даа. Бага амаа халанги гаража ошоно бэлэйл. Танилайдаа, — гэжэ нэмэбэ.

— Ерэхэ гү?

— Унтажа байгаарайгты. Удаан болохогүйб гээл һэн.

— Та, холостяк, намтай гансааран үлэхэеэ айгаагүй гүт?

— Пял һогтуу болошоһон танһаа юун айхамниб, һэ, үшөө, — гэжэ бэеэ үринги хэлэбэ.

— Һаа-һа, — гэжэ һаамайса энеэгээд, Зандараа. — Баһашье зүрхэгүйшүүл ябадаг лэ байна даа, — гэбэ.

— Теэд танай һамган болохоёо байгаад, юунһээ жэрхэхэ, айхамниб, — гэжэрхибэ саадахинь.

Юу, юуб даа, гансал иигэжэ хэлэхэ юм гэжэ Зандараа хүлеэгээгүй. Хари гыш, дан лэ Цэдэнэй Балжид уулзамсаараа үйлэ болосогоогос юм.

— Город газартамнай гоё һайханшье, ухаатай сэсэншье һамгад олон шуу даа. Танилсаха гээ һааш — пожалуйста. Зандараа дүшэ хүрэшөөд, ёдойжо гансааран ябаһанайш ямар тоолхоб даа, бодыш... Манайдаа ошоё, хөөрэлдэе, — гэжэ базаар дээрэ уулзаһаар лэ шэрэхэһээ нааша болошоо һэн. Дунгяаранги Зандараа базаарһаа холо бэшэ ор-богорхон хара модон гэр соо һуудаг нютагайнгаа Цэдэнэй Балжидайда орошоод:

Дугаагтым сахариг сэнтээд байн
Дуулимхан Олзоноо орохом аа гү?
Дулаахан нюдөөр шэртээд байн.
Дурлаад үнэнһөө абахам аа гү? —

гэжэ дуулан, хажуудаа һуугша марьятай эхэнэрые тэбэреэд, аляар хаад абаһанаа һанаба. Саашань юунэй болоһыень гансал «бурхан мэдэхэ». Унаһанаа, унтаһанаа һанадаггүй.

«Һогтуу галзуугаар һамгамни боло гэжэ байгаа гээшэ гүб? Үшөө юугээ хэһэн байгаабиб, бү мэдэ», — гэжэ өөрөө өөртөө һэжэглэбэ.

Буржылгуулһан үһэндөө шпилькэнүүдые нэгэ нэгээр яаралгүйгөөр хадхаад, гэрэлэй урда эрьелдэжэ, хойнохиёо хараад, заһасагаажа:

— Зай, Зандараахан, үндыгыш даа. Толгойгоо «залаха» гээ һааш архи байна, али халуун, гашуубтар үдхэн сай уужархиха гүш даа? Урдаһааш харахада глубокоор мангарлаһан хүндэл уршыгаад, үрзыгөөд, муухай болошобош.

«Минии һайхан муухайе хэзээ хараһан аад хэлэнэб, үшөө хажуугаарнь Зандараахан гэнэл», — гэжэ саанаа зэбүүрхэнгеэр бодобо.

— Түрүүн сай уу! Ёһото архиншан гүш, бэшэ гүш? Харахамни, — гэбэ.

«Һэ. Одоол хормойдоо хии хабшуулһан һамган хаш».

— Мэ... — Һарбайһан аягатай сайень нэгэ амяар гудамхижархихадань, аманайнь хатаа гарахадал гэбэ. Тиигээд хэлэеэ тамшааба, томшорбо.

— Сай уу, болиш — тоолхо гарахагүй ха даа. Эрэ хүнэй һэнэгтэй ха даа, зуун грамм зүлмэбэлш, толгойш заһаршаха байха.

«Һэнэгтэй... Яатараа доро үзэнэб. Тугаар шалгахам гэнэ һэн. Зорёон уугаад байха байна. Ойро дэргэдэм халдаха, няалдахаа болихош аалам»...

— Шимни турецкэ Султан шэнги орон дээрээ хэбтээд, хүндэлүүлжэ байһанаа мэдэд гэ. Бари. Энээгээр закуси.

Зандараа хүнтэрүүлжэрхибэ. Байтараа зосоонь зэлд гэхэдэл гэнэ.

— Хии шарыш хүсэд даранагүй гээшэ ха. Тиигээд лэ охюулна. Үшөө нэгые барижархилши, — гээд рюмкэ соо сэлсэгэнүүлэн асарба.

Тугаар һанаһанаа хүсэлдүүлжэ, Зандараа энэшье удаа арсалта хэбэгүй.

— Архинда дуратайшаг хадашнил басагад шамайе алгадаг байгаа гээшэ бэзэ?

«Одоо даа тиигэжэ һанаһаниинь болтогой», — гэжэ зосоогоо зальбараад, Зандараа худалаар энеэжэ:

— Бари мэлшэ хэлэбэлта, — гэбэ.

— Эрэшүүлые мэдэжэ ядажа байха юуб даа. Энээниие тоншохо-доол дүүрээ гүбэ, — гээд марьятай эхэнэрынь өөртөө нэгэ рюмкэ аягалаад: — Хүдөөгэй баарһан, иигэжэ ябатараа гэртээ үмдэгүй буубаш, хөөрхы. Шинии гансааран уудаг юм һаа. бишье уухаб, — гээд уралдаа асарба.

Зандараагай толгой шууя... эжэгүй хүхихэ, энеэхэ дурашьегүй һаа, энэ танигдаагүй сула марья... тай, өөдэргэн зантай... эрэшүүлэй... гоёолдодоггүй эхэнэртэ аляарха... дураниинь ерэбэ. Үнэндөө Зандараа архинда дуратайшуулай нэгэниинь бэшэ. Совхоздоо киномеханигаар хүдэлдэг. Түбһэн юумэдэ... хүдэлөөд орхидоггүй, удааншалһаа, анханай аймхай, һэжэгүү... зантай юм һэн. Түрэлэйнгөө басага городто дүтэ нэгэ газарта хүрэжэ ерээд, нютагаа гараха һанаатай ябаһанаа, Цэдэнэй Балжидтай уу... заад, энэ боложо ябана. Тэрэниие һамга абаха һожоргүйшүүлэй н... гэн гэхэдэ одоол болохо даа. Оронойнь эрмэг дээрэ һууһан эхэнэрэй сарбууда гарынь өөрөө ябашаһан байба.

— Джентельмен, иихэдээ яса... гаанат, — гээд бодожо, ... стул дээрэ ошожо һуушаба.

Нилээдгүй зүрхэ ороһон Зандараа:

— Һамгамни болохо һанаатай бэшэ һэн гүт? — гэбэ.

— Хүниие мэдэхын түлөө пүү... дабһа эдихэ гэдэг зүб байна даа, — гээд шииг гэһэн нарихан хоолойгоор хэлээд, уршагад гэбэ.

Хөөрэлдөөнэйнь юугээр дүүр... хэнь мэдэгдээгүй. Балжид хээтэй дуу дуулаһаар орожо, стол дээрэ хи архиһаа нэжээдые аягалаад...

— Та хоёроо битнай үни үни... шоо гэжэ һанаалби. Зай, үхибүү... ни, үнэр баян, жаргалтай байгты, — гээд уухадань, Зандараа баһа тогтоогүй. Тиигээд лэ мухарша... Үглөөгүүр бодоходонь, марьятай эхэнэрынь үгы, стол дээрэ нигэ... бэшэг тэмдэг орхёотой байба.

«Хэбтэһэн хони бодхоохогүй эх... ноор би нүхэсэдэггүйб. Балжид хээтэйтнай тандаа ондоо бара... «һохор», «дохолоншье» юумэ... һаань зууршалуужаг, ойлгосон... гү?»

Тэмдэгынь шуулажа, пеэш... руу хаяад, бушуу хубсалжа, Зандараа нютагаа үглөөнэй автобусоор бусаа бэлэй. Иимэ байдал... наһа уеэрээшье ороогүйгөө орож... энеэбхилэн ябаа һэн.

«Һамга абаагүйдэ болёо байна даа. Гансал нютагһаа нэгэ юумэ... олоһониинь яабашье дээрэ ха», — гэжэ шангаар шиидээ бэлэй.

ХИЛЫН Саанаһаа

РАДИО ТЕЛЕФОН ТЕЛЕГРАФ

КУБАДА ЗЭБУҮРХЭЛ БОЛОНО

ГАВАНА. (ТАСС). Бүхы оронуудта хамаатай үһануудсоо загаһа бариха өөрынгөө бүрин эрхэһээ арсахыень Кубые баадхаха гэжэ американ империалистнууд оролдоно гээд ороной далайн флодой ба портнуудай хүдэлмэрилэгшэдэй эндэ һаяхан болоод дүүрэһэн зүблөөнэй мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ. Американ засагаархидай харата ябуулгануудые гаргадаг болобошье, далай соо олзоборилго саашадаашье хэхээр Кубын загаһашадай шиидэнги байһаниинь документ соо тэмдэглэгдэнэ.

Бүхы орон дотор ехэ митингнүүд болоно, тэрээндэ хабаадагшад хадаа американ сүүдэй засагаархидай хуули бусаар гэмнэһэн дүрбэн загаһашаниие дары түргэнөөр сүлөөлхэ эрилтэ хэнэ.

Амгалан тайбанаар һууһан Кубада эсэргүүгээр США-гай засагаархидай хэдэг шэнэ харата ябуулганууд Эрхэ сүлөөгэй аралые экономическа талаар хашахамнай гэжэ Холбоото Штадуудай соносхоһон тус хашалтын хубинь болоно. Арадай ажахын түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргэлгэдэнь республикада һаад ушаруулха зорилгоор эдэ ябуулганууд хэгдэнэ гээд Кубын Жэжэ таряашадай национальна ассоциациин (АНАП) хүтэлбэриин мэдүүлгэ соо тэмдэглэгдэһэн байна.

Нүхэдэйнгөө баригдаһан райондо агнуури хэжэ байһан Кубын загаһашадые Холбоото Штадуудай засагаархид катернууд болон авиациие хэрэглэн айлгаха һэдэлгэ хэжэл байһаар гээд «Гранма» газетэ мэдээсэнэ.

ИМПЕРИАЛИС ХҮСЭНҮҮДТЭ ЭРХИМ ХАРЮУ

АДДИС-АБЕБЭ. (ТАСС). «Африкан нэгэдэлэй организациин Министрнүүдэй Соведэй 16-дахи сесси хадаа империалистнуудай харата һанаашалга гаргажа байхадань, африкан оронууд өөһэдынгөө зэргые нягтаар жагсаажа, дайсанай добтолгые сухарюулан сохижо шадаха гэжэ харуулһан сесси боложо, ОАЕ-гэй түүхэдэ орохо». Энээн тухай 16-дахи сессиин түрүүлэгшэ, Сомалиин гадаадын хэрэгүүдэй талаар гүрэнэй секретарь Омар Арте Галеб сессиие хаагдаһан дээрэ соносхоходоо мэдүүлээ. Сессиин таатай һайн дүнгүүд хадаа африкан оронуудай нэгэдэл һуларуулхые эрмэлзэдэг империалис хүсэнүүдтэ эрхим харюу боложо үгэхэһөө гадна, «Африкан нэгэдэлэй организацида, һайн һайхан үг зорилгодонь манай этигэдэг байһые харуулаа» гээд тэрэ онсолон тэмдэглээ.

Организациин үрэ ехэтэйгээр ажал ябуулгаяа эрхилхэдэнь угаа шухала асуудалнууд сессиин үедэ шиидхэгдээ. Сесси ОАЕ-гэй бюджедые, Сүлөөрүүлгын комитедэй тусхай фондые баталаа, тиихэдээ үшөөл дарлалта доро байһан аха дүүнэрэйнгээ үмэнэхи уялгануудые ОАЕ-гэй гэшүүн оронуудай дүүргэхээр шиидэнги байһые үшөө дахин лаблаа гээд Омар Арте Галеб мэдүүлээ.

Сессиин хаагдаха дээрэ үгэ хэлэһэн Нигериин, Либериин, Суданай, Камерунай, Эфиопиин делегацинуудые толгойлогшонор ОАЕ-гэй бата бэхи, хатуужалтай байһанда этигэжэ байһанаа нэгэн һаналтайгаар элирхэйлэн мэдүүлээ, өөһэдтэнь харша хүсэнүүдэй ямаршье һанаашалгануудые сухарюулан сохихоор африкан оронуудай бэлэн байһые онсолон тэмдэглээ.

МОЖ-ой ГЕНЕРАЛЬНА СЕКРЕТАРИАДАЙ МЭДҮҮЛГЭ

ПРАГА. (ТАСС). Журналистнуудай уласхоорондын организациин байгуулагдаһаар 25 жэлэй ойтой дашарамдуулан, МОЖ-ой генеральна секретариат мэдүүлгэ толилоо. Тэрээн соонь иигэжэ хэлэгдэнэ. Хэблэлэй ба радиогой демократическа, эб найрамдалда дуратай хүдэлмэрилэгшэдэй нэгэдэл дэлхэйн хоёрдохи дайнай үедэ бии болоо һэн. Энэ нэгэдэл түрүү үзэл баримталдаг демократическа журналистнуудай нэгэн ниитэ организаци — МОЖ боложо шадаа. Тэрэ хадаа дэлхэйн бүхы түбинүүдэй 58 орондо 150 мянга гаран гэшүүнтэй.

Өөһэдынгөө арадуудай һайн һайхан ерээдүйн түлөө тэмсэлдэ бүри нягтаар жагсахыень бүхы түрүү үзэл бодолто, демократическа журналистнуудые МОЖ-ой генеральна секретариат уряална.

Капиталисбэшэ замаар хүгжэнэ

ДАМАСК. (ТАСС). Сириин Арабуудай Республикын экономико капиталисбэшэ замаар амжалтатайгаар хүгжэнэ гээд САР-ай экономикын ба гадаадын худалдаа наймаанай министр Мустафа Халлядж мэдүүлээ.

САНА агентствын мэдээсэлһэнэй ёһоор, Евфратска хаалтые бариха, хүндэ промышленностиин нефть малтан абадаг ба бусад һалбаринуудые байгуулха ехэ зэргын экономическа проектнүүдые бэелүүлгэдэ Сириин правительство мүнөө үедэ тусгаар анхарал хандуулна гээд Халлядж онсолон тэмдэглээ. Энэ хадаа ороной материально-техническэ үндэһэ һуурииие бэхижүүлхэ арга олгохо байна, гээд министр тэмдэглээ.

ИТАЛИДАХИ ПРОВИНЦИАЛЬНА БА МУНИЦИПАЛЬНА ҺУНГАЛТАНУУДАЙ ДҮНГҮҮД

РИМ. (ТАСС). Италиин зарим провинцинууд болон муниципалитедүүдтэ болоһон һунгалтын даб дээрэхишье дүнгүүдһээ хаража үзэхэдэ, Компарти өөрынгөө байдалые бэхижүүлээ. Римскэ провинциин соведтэ һунгалтын болоходо, ИКП дуунай 27 процентыень абаа, 1966 оной һунгалтада дуунай 26,8 процентые абаһан байха юм. Тиигэжэ ИКП тэндэ 13 һуури (урда тээнь 12 һуури эзэлдэг байгаа) эзэлхэ болоо. Генуягай муниципальна соведэй һунгалтада ИКП дуунуудай 33,8 процентые (32,1 орондо) абаа, мүнөө 29 һуури (27 һууриин орондо) эзэлхэ болоо. Энэ соведтэ Компарти, Италиин пролетарска нэгэдэлэй социалис парти ба социалис парти һууринуудай олонхиие (80-һаа 41-ые) эзэлхэ болоо.

Христианско-демократическа парти хаа хаанагүй дуунуудые урдынхиһаа үсөөнөөр абаа. Тусхайлбал, Римскэ провинцида ХДП 1966 оной һунгалтын үедэ дуунуудай 30,1 процентые абаһан байгаа һаа, мүнөө 27,1 процентые абаа. «Христианска демократууд хүтэлбэридөө горитой алдуу эндүү хэһэн дээрэһээ урагшагүйдэнэ гээд фашис бүлэглэлнүүдэй добтолгые хэрэгсээдэггүй политикые шүүмжэлдэг «Унита» газетэ бэшэнэ. Христианско-демократическа, либеральна ба монархическа партинуудай зарим дуунуудые алдажа урагшагүйдэхэдэнь, «Италиин социальна хүдэлөөн» гэжэ шэнэ түхэлэй фашис парти урагшаа дабшаа. Сицилиин областной суглаанай һунгалтын болоходо, шэнэ түхэлэй фашистнууд эгээн лэ элитээр добтолжо ороо. Тэндэ һунгалтын урда тээхи кампаниин болоходо, зонхилхы партинууд коммунизмда харша шаг шууяа ехээр үүдхэһэн байгаа бшуу. Эндэ шэнэ түхэлэй фашистнууд дуунай 16,3 процентые (урда тээхи 6,6 процентын орондо) абаа.

ДЭЭРМЭШЭЛГЫН СУДНА БАРИГДАБА

САНТЬЯГО. (ТАСС). Эрьеһээ хоёр мильдэ ябаһан «Пуэльче» гэжэ худалдаа наймаанай судные буу зэбсэг нюусаар абажа ябаа гэжэ һэжэглэһэн дээрэһээ Чилиин засагаархид бариһан байна. Харуулай самолёдуудай пилодуудай мэдээсэһэнэй ёһоор, эрьеын харуулай кораблиин ойртожо ерэхэдэ, суднын команда 800 шахуу хайрсаг уһа руу хаяа. Документацинуудтайнь танилсаһанайнгаа һүүлээр Панамаһаа суднын абажа гараһан ашаан ехээр дутана гэжэ таможниинхид элирүүлһэн байна.

Хархис хүсэнүүдтэ зорюулагдаһан буу зэбсэгүүд суднаһаа далай руу хаягдаа гэжэ этигэжэ байһанаа тус ушарые тайлбарилхадаа Чилиин хэблэл элирхэйлэн мэдүүлнэ. Дотоодын хархис хүсэнүүд империалистнуудай түсэбүүдые дүүргэлтэ болгон Чилиин арадта, тэрэнэй правительствода эсэргүү үгэсэлгэ бэлдэжэл байһаар гээд «Сигло» газетэ тэмдэглэнэ. Олон тоото буу зэбсэг нюусаар асаралга хилын саанахи нүлөө ехэтэй этэгээдүүдэй туһаламжатайгаар эмхидхэгдээ гээд газетэ тэмдэглэнэ.

«Пуэльче» суднын капитан Икикэ портдо барижа абтаһан байна.

Пентагоной нюуса документнүүд

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Обороной министерствэһээ редакцида мэдээжэ болошоһон Пентагоной нюуса документнүүдые «Нью-Йорк таймс» газетэ толилжо эхилээ. Тус документнүүд хадаа Вьетнамда американ хамааралсалгые 1967 ондо, тиихэ үеын обороной министр Макнамарын заабаряар шэнжэлһэн шэнжэлгэнүүдэй хубинь болоно.

Эдэ документнүүдһээ хаража үзэхэдэ, 1965 оной хабарһаа эхилэн, ДРВ-е ехээр бомбодожо ороходо, американ правительство хадаа Тонкинска тохой соо американ хоёр эсминецтэ «добтолго» хэгдээ гэжэ США-гай худалаар тарааһан зэрэб сууе шалтаг болгон хэрэглэһэн байха юм. Энэ хадаа ДРВ-гэй катернуудай добтолго байгаа гэжэ тиихэдэ американ правительство баталдаг байгаа гэжэ мэдээжэ. Мүн лэ тиихэдэ зэбсэгтэ интервенциие өөрынгөө дураар үргэдхэхэ эрхэ олгоһон резолюциие Джонсоной правительство конгрессээр баталуулан абхуулжа шадаһан байха.

ДРВ-дэ зэбсэгтэ добтолго хэхэ ба Урда Вьетнам уруу американ сэрэгүүдые олоор эльгээхэ түсэбүүд Тонкинска тохой соо болоһон ушарһаа бүри урид Пентагоноор зохёогдоһон, Сагаан байшангаар баталагдаһан байгаа гэжэ «Нью-Йорк таймсын» тунхаглаһан документнүүд соо харуулагдана. Үшөө 1964 оной мартда бэлдэгдэһэн «Национальна аюулгүй байдал хангаха талаар ябуулганууд тушаа меморандум» соо иигэжэ хэлэгдэнхэй. Холбоото Штадууд хадаа «Хойто Вьетнамда сэрэгэй баалалта удаа дараалуулан элитээр хэхэ программые дохёо абаһанайнгаа һүүлээр 30 үдэрэй үнгэрөөд байхада эхилжэ» шадаха ёһотой.

1964 оной ноябриин 3-да, тайлбарилан хэлэбэл, Джонсоной президентээр һунгагдаһан үдэр правительство хадаа ДРВ-е агаарһаа үргэлжэ ехээр бомбодохо түсэб наринаар зохёолгын һүүлшын шатые эхилһэн байгаа гээд документнүүд соо мэдээсэгдэнэ.

Документнүүд соо саашадаа иигэжэ хэлэгдэнэ. Добтолгонуудые хэхын тулада Вьетнамдахи американ сэрэгүүдые хэрэглэхэ гэжэ Джонсон 1965 оной апрелиин 1-дэ шиидхэһэн байгаа. Юуб гэхэдэ, Хойто Вьетнамые 1965 оной мартһаа бомбодожо эхилһэн ушар Сайгоной туһамаршадай сэрэгүүдэй диилдэлгые зайсуулжа шадахагүй гэжэ эли болоһон байха юм. Тэрэнэй һүүлээр Джонсон хамта дээрээ 100 мянган хүнһөө бүридэһэн американ сэрэгүүдэй 34 батальониие Урда Вьетнам эльгээлгые һайшааһан байха юм.

Вьетнамда американ дайнай эхилһэн тухай түрүүшын документнүүдые дурдахадаа, редакцида ороһон бусад документнүүдые саашадаа толилхо һанаашалгатай байһанаа «Нью-Йорк таймс» зааһан байна.

Пентагоной нюуса документнүүдые толилһон ушар Вашингтоной тусхай тушаалта хүнүүдэй дунда ехэ сошордолго гаргаа, саашадаа политическэ ехэ уршагта шуулан гарахаар боложо байнхай. Конгрессые болон американ арадые правительствын эгээн лэ дээдэ тушаалта түлөөлэгшэдэй, тэрэ тоодо президентын һанагдаа дуулдаагүйгөөр мэхэлжэ байһанай түүхые документнүүд элишэлнэ гээд сенатор Макговерн мэдүүлээ. Мэхэлхэ политика мүнөөшье болюулагданагүй гээд түлөөлэгшэдэй палатын гэшүүн Макклоски заагаа. Джонсоной правительство шэнгеэр Никсонэйшье правительство американ арадые болон конгрессые «зорюута ба холо бодолтойгоор» мэхэлнэ гээд тэрэ мэдүүлээ. Урда Вьетнам болон Лаосто һаяхан аяншалжа ерэһэнэйнгээ һүүлээр иимэ тобшолол хээб. Тэндэ ябахада мни, намда «худхаляатай мэдээсэлнүүдые, хазагайруулагдаһан баримтануудые дуулгадаг байгаа». Вьетнамдахи дайнай һүжэрһэн түүхые хүсэдөөр мүрдэхэ дурадхал оруулха хүсэлэнтэйб гээд сенадай гадаадын хэрэгүүдэй талаар комиссиин гэшүүн Стюарт Саймингтон соносхоо.

«Нью-Йорк таймс» газетэдэ элишэлһэн материалнуудые толилхые болюулха һэдэлгэ Никсонэй правительство мүнөө гаргажа байнхай. Иимэ материалнуудые толилхые болюулхын тулада газетэдэ баалалта хэхэдээ, юстициин министр Митчелл энэ хэрэгые сүүдтэ үгэхэб гэжэ газетые занаһан байна. «Тон нюуса документнүүдые» толилһоной түлөө харюусалгатай хүнүүд хэһээгдэхэ гээд обороной министр Лэйрд мэдүүлээ.

Индохитадта США-гай хэжэ байһан дайн байлдаае болюулха

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Индохитадтахи дайн байлдаае түргэнөөр дүүргэхэ шухала гэжэ США-гай демократическа ба республиканска партинуудай диилэнхи олонхи гэшүүд тоолоно гээд США-гай политическэ ба ниитын мэдээжэ ажал ябуулагша Аверелл Гарриман мэдүүлээ. Индохитадта США-гай сэрэгэй хамааралсалгые 1971 оной декабриин 31 хүрэтэр болюулха гэжэ хараалһан Макговерн-Хэтфильдын дурадхаһан заһабариие конгресс хаража үзэхэ байна. Энэ заһабариие Гарриман дэмжээ. Дайн байлдаае үргэлжэлүүлхэ һанаашалга США-гай президент гаргаһаар гээшэ ха гээд Гарриман тэмдэглээ. Дайн байлдаае «Вьетнам шэнжэтэй» болгохо программа тэрэниие үргэлжэлүүлжэл байха программа болоно гээд тэрэ онсолон тэмдэглээ.

ВАШИНГТОН. (ТАСС) Зүүн-Урда Азида бэелүүлэгдэдэг правительственна политикые сенатор Дж. Макговерн үгэ хэлэхэдээ элишэлээ. Урда Вьетнамһаа США-гай сэрэгүүдые хүсэдөөр гаргаха болзор тогтоохоһоо арсаһанайнь түлөө, Сайгоной засагые дэмжэхын тулада американ сэрэгүүдые болзоргүй удаан саг соо тэндэ барижа байхые эрмэлзэдэгэйнь түлөө Сагаан байшангые тэрэ шүүмжэлһэн байна.

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Вьетнамда урдань байһан американ сэрэгэй алба хэгшэд дайнда эсэргүү шэнэ ябуулгануудые хэдэг болоо. Макговерн-Хэтфильдын заһабариие сенадта үндэр дуунда табигдахын урда тээ ороной бүхы штадуудһаа ветерануудай түлөөлэгшэд Вашингтон ерээ. Энэ шухала заһабариие баталан абхуулхые оролдодог хуули гаргагшадые дэмжэхэ зорилго тэдэнэр урдаа табина.

Олон удаан жэлдэ үргэлжэлһэн колониальна дарлалтын үедэ Алжирай Арадай Демократическа Республикын газар дээрэ нэгэ миллион үлүүтэй гектар талмайн ой модон усадхагдаһан байгаа. Тэдэниие һэргээхэ зорилгоор мүн өө үедэ эндэ ехэ хүдэлмэри хэгдэжэ байнхай. 303 мянган гектар талмай дээрэ залуу модонууд һуулгагдаад байна. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Сафима гэжэ кооперативна лесопитомник соо (Сетиф департамент).

ТАСС-ай фотохронико.

ДИПЛОМ АБАБА

КПСС-эй горкомой дэргэдэхи марксизм-ленинизмын үдэшын университедтэ түрүүшынхеэ нээгдэһэн комсомолой пропагандистын отделениие 12 хүн дүүргэжэ гараба. Хоёр жэлэй туршада үргэлжэлһэн һуралсалдаа харюусалга, оролдолго ехэтэйгээр хандадаг байһан комосмолшууд амжалтатайгаар тэрэнээ дүүргэбэ.

Политическэ дээдэ һуралсал шудалһан залуу пропагандистнарые университедэй директор В. В. Заикина, КПСС-эй горкомой секретарь С. В. Ангапов гэгшэд халуунаар амаршалан, пропагандистска ажал ябуулгадань амжалта хүсэһэн байна.

М. МЕДОВАЯ.

ПРАВДА БУРЯТИИ МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО

Нэгэдэхи хуудаһанда: СЕПГ-гэй VIII съезддэ КПСС-эй ЦК-гай эльгээһэн амаршалга. СЕПГ-гэй VIII съездын материал. Нүхэр Л. И. Брежневэй СЕПГ-гэй VIII съезд дээрэ хэлэһэн үгэ.

Хоёрдохи хуудаһанда: нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгын түгэсхэл. Нүхэр Э. Хонеккерэй СЕПГ-гэй VIII съезд дээрэ хэлэһэн элидхэл.

Гурбадахи хуудаһанда: «Хүдэлмэришэн нэрээ хүндэлжэ ябая» гэһэн А. Семеновагай статья. Хилын саанаһаа абтаһан ТАСС-ай мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Хаана хаана һураха дуратайб?» гэһэн гаршаг доро соносхолнууд.

СЭНХИР ЭКРАНУУДТА

19.00 — Үхибүүдтэ зорюулагдаһан мультфильмнүүдээр Улаан-Үдын телестудиин дамжуулга эхилхэ. 19.30 — «Хүгжэм» гэһэн телесборник. 20.30 — Шэнэ һонин. 20.50 — «Красавицей я не была» гэжэ уран һайханай фильм.

22.25 — Москваһаа дамжуулга эхилхэ. 22.30 — «Композитор А. Лепинтэй уулзалга» гэжэ дамжуулга. 23.30 — «Партиин түсэб — арадай түсэб» гэһэн дамжуулга болохо.

Редакторай орлогшо М. Н. НИМАЕВ.

Манай адрес, телефонууд:

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секретаря — 66-76, отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — 69-58, культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, информации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.